

Alue- Integraattori

PÄÄKIRJOITUS

Kaudet vaihtuvat – ohjelmat uudistuvat 2

EUROOPAN UNIONI

Brysselin kuulumisia 3

Innovaatiopolitiikka EU-ministerikokouksen aiheena 4

EU:n budjetin väliselonteko valmistelussa 5

Uusi aloite alueellisen kilpailukyyn parantamiseksi 6

Rakennerahastolakia uudistetaan 7

Kansallinen rakennerahastostrategia viittä vaille valmis 8

EAKR-ohjelmat parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä 10

ESR-ohjelma 2007–2013 valmistumassa 11

Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien valmistelu loppusuoralla 12

ENPI-asetus hyväksytty, ohjelmat valmisteilla 14

Tavoiteohjelmien opit uusien ohjelmien hyödyksi 15

Kaupunkipolitiikan EU-kokous painotti innovaatiokykyä 16

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Pohjoismaisen yhteistyön puheenjohtajuus siirtyy Suomelle 18

Kestävää aluekehitystä koko Euroopalle 19

KANSALLINEN ALUEPOLITIikka

Uusi osaamiskeskusohjelma käyntiin vuoden 2007 alussa 20

Aluekeskusohjelma: vanhat alueet, uudet painotukset 21

Saaristo-ohjelmassa keinoja vesistöisyyden hyödyntämiseen 23

Maaseutupoliittisen erityisohjelman keskiössä maaseudun
elinvoimaisuus 23

OECD arvioi Suomen maaseutupolitiikkaa 25

Alueiden kehittämislain muutosta ´harjoitellaan´ 26

HALLINNON KEHITTÄMINEN

EU-lakien soveltamista pohdittiin virkamieskokouksessa 27

KuntaIT-yksikön toiminta käynnistyi 28

Paras-hanke toimeenpanovaiheessa 29

Yhteispalvelua tehostetaan 30

TUTKIMUSPALSTA

Espon ja Urbact -ohjelmat jatkuvat 2007–2013 32

Tutkimuksia ja selvityksiä 33

SVENSK RESUMÉ 34

7.12.2006

Kaudet vaihtuvat – ohjelmat uudistuvat

Vuosi 2006 on ollut aluekehittämisen supervuosi. Kaikki ohjelmalliseen aluekehittämiseen vaikuttavat ohjelmat vuosille 2007–2013 on uudistettu. Osa ohjelmista on jo hyväksytty, osa pitkälle valmisteltu ja vain viimeisiä yksityiskohtia ja päätöksentekoa vaille.

EU:n strategiaan suuntaviivoihin ja kuluneen vuoden aikana voimaan saatettuihin säädöksiin perustuvat kansallinen rakennerahastostrategia ja EAKR- ja ESR-ohjelmat täsmentyvät vielä ennen valtioneuvoston päätöksentekoa ja viimeisiä keskusteluja komission kanssa. Kilpailukyvyyn ja innovatiivisuuden merkitys alueellisessa kehittämistyössä korostuu niissä entisestään.

Myös kansallinen ohjelmakokonaisuus on kehittänyt ja täydentynyt. Osaamiskeskusohjelma on koonnut suomalaisen osaamisen terävimmän kärjen 13 osaamisklusteriin. Suomen eri alueille sijoituneet osaamiskeskukset ohjataan tiiviiseen yhteistyöhön, tavoitteena kansainvälisesti kilpailukykyisen osaamisen ja liiketoiminnan kehittäminen.

Aluekeskusohjelma keskittyy entistä selvemmin kaupunkiseutujen elinkeino- ja osaamisperustan kehittämiseen. Tulevassa maaseutupoliittisessa erityisohjelmassa uutena elementtinä on alueellinen osio, jolla kannustetaan erityisohjelma-alueiden ulkopuolisten maaseutualueiden kehitystä. Saaristo-ohjelmassa paneudutaan saariston erityiskysymyksiin.

Tällaisen kokonaisuuden valmistelu pitkälle tulevaisuuteen asettaa suuren vastuun poliittiselle päätöksenteolle ja virkamiesvalmistelulle sekä ministeriöissä että alueilla. Haasteena on, miten tulevan kehityksen asettamat vaatimukset arvioidaan ja miten niihin vastataan. Toinen tärkeä haaste on se, miten ohjelmien toteutus saadaan ripeästi käyntiin ja saadaan aikaan tilanteeseen sopivia hankkeita.

Vaikka raamit on asetettu ohjelmissa, alueiden toimijoiden yhteistyökyky ja herkkävaistoisuus ovat ratkaisevassa asemassa.

Meillä on nyt varsin kattava ohjelmajoinen instrumenttivalikoima maamme erilaisten alueiden kehityksen vahvistamiseen. Suomen muuttoliike on pitkällä aikavälillä tasoittunut, ja talouden kehitys on ollut viime vuosina myönteistä. Monet keskusalueet ovat kehittyneet voimakkaasti. Myönteiseen kehitykseen on myös päästy kiinni sellaisilla alueilla, joiden kehitysnäkymät olivat aiemmin heikkoja. Samaan aikaan harvaanasuttujen ja syrjäisten alueiden uhat ovat kuitenkin vahvistumassa.

Ei siis ole syytä tuudittautua liikaan tyytyväisyyteen. Tarvitaan edelleen laajaa kaikki toimialat, ministeriöt, maakunnat ja muut alueelliset toimijat kattavaa yhteistyötä ja yhteistä strategista otetta. Tätä haetaan ministeriöiden aluekehitysstrategioilla ja aluekehityslain 10 a §:n mukaisella menettelyllä, jolla pyritään vahvistamaan maakuntien asemaa aluekehittämisen rahoituksen kohdentumisessa. Tätä haetaan myös arviointijärjestelmän kehittämällä alkavalla kaudella niin, että saadaan entistä paremmin tietoa alueellisen kilpailukykyyn kehittymisestä aluepoliittisten ohjelmien ja muiden toimien yhteisenä tuloksena.

Mistä sitten löydetään yhteinen tahto laajapohjaiselle strategisen otteelle aluepolitiikan toteuttamisessa? Tämä kirjoitus on tehty itsenäisyyspäivän tunnelmissa. Tästä taustasta kumpuaa suomalainen periaate, josta olemme olleet ylpeitä: Kaveria ei jätetä. Tällä samaisella periaatteella on muodostettu ja voidaan edelleen muodostaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja laajapohjaisen kilpailukykyyn perusta.

Silja Hiironiemi

Brysselin kuulumisia

Brysselissä joulukuu alkoi Suomen kannalta hienosti. Yhdestä EU:n kaikkien aikojen laajimmasta lainsäädäntöhankkeesta, pitkään valmistellusta kemikaalilaista saatiin aikaan sopu Suomen johdolla. Tämä varmisti samalla sen, että EU:n kemikaalivirasto siirtyy Helsinkiin ja voi aloittaa työnsä ensi kesänä.

Suomen johdolla saatiin ratkaistua myös visainen kiista EU:n tasa-arvoinstituutin sijoituspaikasta. Sen sai itselleen uusi jäsenmaa Liettua. Nämä kaksi saavutusta kruunasivat viikon, joka oli alkanut Olli Rehnin nimittämisellä vuoden komissaariksi.

Aluepolitiikkapäosastolle uusi johtaja

Aluepolitiikan osalta kaikki on sujunut suunnitelmien mukaisesti. Uuden ohjelmakauden säädöspohja saatiin ajoissa valmiiksi ja ohjelmien valmistelut ovat kaikissa jäsenmaissa täydessä vauhdissa. Epävirallisia neuvotteluja maiden strategioista ja toimenpideohjelmista on käyty koko syksyn ja komissio pyrkii saamaan kaikki ohjelmat hyväksytyiksi kesälomiin mennessä. Suomen ohjelmissa komissiota tuntuu huolettavan kolme asiaa: rahoituksen kohdistuminen liikaa suoriin yritystykkiin, valvonta ja tarkastukset sekä koordinaatio.

Uuden kauden alkaessa vaihtuu myös aluepolitiikkapäosaston pääjohtaja. Osastoa kaksi vuotta luotsannut pääjohtaja Graham Meadows jää eläkkeelle ja siirtyy yliopistomaailmaan. Uudeksi pääjohtajaksi valittiin saksalainen Dirk Ahner, jolla on lähes 30 vuoden kokemus yhteisen maatalouspolitiikan kehittämisestä komission

maatalouspäosastolta. Hän on 61-vuotias, joten pääjohtaja vaihtuu vielä kerran ennen seuraavaa rakennerahastouudistusta.

Aika arviolle huippukokouksen jälkeen

Nyt kun puheenjohtajuuden viimeiset viikot ovat käsillä, voitot ja tappiot ovat kuta kuinkin tasapainossa. Puheenjohtajamaan vastuulle kuuluvissa rutiiniasioissa on edistytty vähintään kohtuullisesti, mutta laajentumisen ja ulkosuhteiden kohdalla on tullut takapakia. Sekä Kyproksen kiistassa että EU:n ja Venäjän suhteissa puheenjohtaja on jäännyt uppiniskaisten jarrumiesten panttivangiksi.

Lopullinen arvio puheenjohtajuudesta voidaan tehdä vasta kun joulukuun huippukokous on ohi. Tuossa kokouksessa oli alun perin määrä pohtia laajentumisen yleisiä periaatteita. Mutta juuri nyt näyttää siltä, että siitä tuleekin uusi Turkki-huippukokous, vaikka jokainen jäsenmaa on tehnyt selväksi, ettei kukaan sellaista halua. On olemassa suuri vaara, että Suomi, joka ensimmäisellä puheenjohtajakaudellaan avasi Turkin jäsenyytensä, joutuu sen toisen puheenjohtajakautensa päätteeksi sulkemaan.

EU:n perustuslaki on pysynyt virallisesti jäissä Suomen koko puheenjohtajuuden ajan. Kulissien takana on kuitenkin tapahtunut hiljaista liikettä. Ministeri Paula Lehtomäki on päämi-

KUVA: Seppo Pelkonen

nisterin valtuuttamana tutkaillut jäsenmaiden näkemyksiä siitä, miten asiassa voitaisiin edetä. Hän esittää vuoden vaihteessa oman raporttinsa suoraan seuraavalle puheenjohtajalle eli Saksalle, joka puolestaan on perustanut kahden korkean virkamiehen johtaman työryhmän kehittämään asiaa eteenpäin. Rooman sopimuksen 50-vuotisjuhliin Saksa valmistele julistuksen EU:n arvoista. Omat ehdotuksensa uudesta perustuslaista se tuo kesäkuun 2007 huippukokoukseen.

Kielo Karioja

EU-ohjelmat alueellisen innovaatiopolitiikan toteutuksessa ministerikokouksen aiheena

Vuonna 2007 alkavalla ohjelmakaudella EU:n koheesiopolitiikan ohjelmat on valjastettu aiempaa tiiviimmin toteuttamaan Lissabonin strategian kilpailukykyä, kasvua ja työllisyyttä koskevia tavoitteita. Koheesiopolitiikan rahoitus kattaa kolmanneksen Euroopan unionin budjetista, joten nämä ohjelmat ovat volyymiltaan Unionin selvästi suurin instrumentti Lissabonin tavoitteisiin liittyen. Ministerikokous paneutui erityisesti alueellisen innovaatiopolitiikan merkitykseen tavoitteiden toteutuksessa. Kokouksessa olivat edustettuina EU:n jäsenvaltioiden ohella myös Bulgaria, Romania ja Norja sekä unionin eri instituutiot, yhteensä noin 140 henkilöä.

Innovaatiot esillä kansallisissa strategioissa

Uuden rakennerahasto-ohjelmakauden käynnistäminen vuoden 2007 alusta on hyvin aikataulussa. EU:n rahoituskehityksiä koskeva toimielinten välinen sopimus hyväksyttiin keväällä 2006 ja koheesiopolitiikan säädösperusta kau-

Aluepolitiikasta vastaavat ministerit kokoontuivat 21. marraskuuta Brysselissä ministeri Hannes Mannisen kutsusta. Epävirallinen ministerikokous oli Suomen puheenjohtajakauden päätapahtuma alue- ja rakennepolitiikan alalla. Kokouksen aiheena oli EU:n koheesiopolitiikan ohjelmien hyödyntäminen innovaatioiden ja kilpailukyyn edistämässä. Aihe liittyi Euroopan kilpailukyyn vahvistamiseen innovaatiopolitiikan keinoin, mikä on Suomen puheenjohtajakauden painopiste.

delle 2007–2013 saatiin voimaan kesän lopussa. Epävirallinen ministerikokous pidettiin ajankohtana, jolloin jäsenmaat viimeistelevät kansallisia strategioita ja ohjelmia.

Ministerikokousta varten komissio laati puheenjohtajan pyynnöstä analyysin siitä, millä tavalla innovaatioiden edistäminen on esillä ohjelmien valmistelua ohjaavissa kansallisissa strategioissa. Analyysi osoittaa, että kilpailukyyn vahvistaminen ja erityisesti innovaatiopolitiikka on kattavasti huomioitu jäsenmaiden strategioissa. Kokouksessa käyty keskustelu osoitti, että innovaatioiden edistäminen tulee olemaan vahvasti esillä myös ohjelmatasolla. Ministeri Manninen painotti, että nämä strategiset tavoitteet on nyt kyettävä reali-

soimaan käytännön toimenpiteiksi alueilla. Komissio lupautui laatimaan ensi syksynä raportin siitä, miten innovaatiopolitiikkaa koskevat tavoitteet lopulta välittyvät itse ohjelmiin.

Aluetason toimenpiteet keskeisiä

Innovaatiopolitiikkaa lähestyttiin kokouksessa eri näkökulmista, mutta yleisesti katsottiin, että aluetason toimenpiteillä on ratkaiseva merkitys EU:n kilpailukykyä koskevien tavoitteiden toteuttamisessa. Komissaari Hübner korosti EU:n koheesiopolitiikan ohjelmien tarjoamia mahdollisuuksia alueellisen innovaatiopolitiikan toimenpiteiden toteuttamiseen.

Keskeiselle sijalle nousevat alue- ja paikallistason toimenpiteet innovaatioympäristön avaintoimijoiden – yritysten, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden sekä julkisen sektorin – kumppanuuden ja verkostoitumisen vahvistamiseksi. Alueiden kehityksen kannal-

Katseet tulevaisuuteen – EU:n budjetin väliselonteko valmistelussa

Eurooppa neuvoston viime vuoden päätöksen mukaan komissio laatii neuvostolle vuonna 2008 seurantaraportin EU-budjetin menoista ja tuloista. Tarkastelussa ovat mukana myös rahoituskehysneuvotteluissa eniten keskustelua herättäneet kysymykset – yhteinen maatalouspolitiikka, alue- ja rakennepolitiikka sekä Ison-Britannian omien varojen alennus.

Neuvosto voi periaatteessa tehdä mitä tahansa rahoituskehystä koskevia päätöksiä komission raportin pohjalta. Käytännössä budjetin välitarkastelun tehtävänä on kuitenkin toimia keskustelun ylläpitäjänä ja vuonna 2014 alkavan seuraavan rahoituskehyskauden valmistelun tukena. Vaikutusvaltaisilla maatalous-, aluepolitiikka- ja työllisyyspääosastoilla on suuri intressi päästä vaikuttamaan raportin sisältöön, sillä ne vastaavat noin 80 prosentin osuudesta koko EU:n budjetista.

Komissio päättää käytetäänkö selonteon laatimiseen ulkopuolisia asian-

tuntijoita. Komission edellinen puheenjohtaja Romano Prodi antoi rahoituskehysuudistusta 2007–2013 koskevan selvitystoimeksiannon André Sapirin vetämälle työryhmälle. Tämä raportti vuodelta 2003 toimi pohjapaperina komission sisäiselle keskustelulle.

Komission tavoitteena on keskittyä budjettiuudistusta koskevassa keskustelussa politiikan sisältölinjauksiin budjetin koon sijasta. Selonteko on tarkoitus antaa vuoden 2008 lopulla, jolloin nykyisellä komissiolla olisi mahdollisuus johtaa siitä käytävää keskustelua ennen komission vaihdosta syksyllä 2009. Selontekoa koskeva pohjapaperi laaditaan kesällä 2007.

Millaista koheesiopolitiikkaa vuoden 2013 jälkeen?

Komission aluepolitiikkapääosasto valmistautuu budjettiuudistusta koskevaan keskusteluun pyrkimällä antamaan mahdollisimman vahvan näytön alueohjelmien vaikuttavuudesta ja eri-

tyisesti niiden roolista kilpailukykyä lisäävänä välineenä. Koheesiopolitiikan tehon mittareina ovat uusien ohjelmien käynnistysaikataulu ja tavoitteiden kunnianhimoisuus.

Pääosasto vetoaa jäsenmaihiin ja alueisiin, jotta uutta kautta koskevat ohjelmat toimitettaisiin komission pikaisella aikataululla niin, että ne saataisiin hyväksytyksi ja niiden toimeenpano käyntiin mahdollisimman nopeasti. Tämä parantaisi koheesiopolitiikan asemia EU-politiikan tulevista linjauksista käytävässä poliittisessa keskustelussa ja seuraavaa rahoituskehyskautta koskevissa neuvotteluissa.

Komissio tuonee ensimmäisiä tulevaisuutta koskevia hahmotelmiaan esille kesäkuussa 2007 julkaistavassa neljännessä koheesioraportissa. Suomessakin on syytä käynnistää keskustelu vuonna 2014 alkavan kauden poliittisista tavoitteista ja sisältölinjauksista.

Tiina Heiskanen

ta on ratkaisevaa, miten innovaatiot kyetään muuttamaan kaupallisiksi tuotteiksi. Panostukset tutkimukseen ja kehittämiseen eivät yksin riitä, vaan tarvitaan tiivistä yhteistyötä avaintoimijoiden kesken.

Esimerkkinä uuden innovaation hyödyntämisestä Manninen kertoi sykemittarin kehittämisestä, joka sai alkunsa Pohjois-Suomen hiihtoladuilla sähkötekniikan professori Säynäjä-

kankaan ja hiihtovalmentajan kohdattessa. Kokouslahjaksi delegaatioiden johtajat saivatkin sykemittarin.

Kokemusten vaihtoon lisää vaikuttavuutta

Innovaatioiden ja kilpailukyyn edistämässä tärkeällä sijalla on kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihto alueiden kesken. Kokouksessa keskusteltiin siitä, millä tavalla voidaan tehostaa EU:n

koheesiopolitiikan ohjelmiin liittyvää kokemusten vaihtoa alueiden välillä. Asian ajankohtaisuutta korosti komission Regions for Economic Change -aloite, jota koskeva esitys annettiin juuri kokouksen alla.

Antti Valle

Kokouksen aineisto ja puheenjohtajan päätelmät:
www.intermin.fi/english/regi_ministerial_meeting

Uusi aloite alueellisen kilpailukyvyn parantamiseksi

Komissio pyrkii tehostamaan alueiden välistä kokemustenvaihtoa ja hyvien käytäntöjen testaamista uuden Regions for Economic Change -aloitteen avulla. Aloitteen tavoitteena on testata uusia ideoita ja toimintamalleja sekä levittää hyviksi käytännöiksi havaittuja malleja nopeasti muiden alueiden käyttöön. Pyrkimyksenä on parantaa hankkeiden laatua ja vaikuttavuutta, ja sitä kautta alueiden kilpailukykyä.

Aloitteen toteutuksessa käytetään alueiden välisiä yhteistyöohjelmia, Interreg IV C ja Urbact -ohjelmia. Tarkoituksena on hyödyntää mahdollisimman pitkälle jo olemassa olevia yhteistyöverkostoja, mutta alueet ja kaupungit voivat muodostaa myös uusia verkostoja.

Aloitteen EU-rahoitus on 375 miljoonaa euroa eli noin 0,1 prosenttia EU:n koheesiopoliittisesta rahoituksesta. Aloitteen kautta voidaan rahoittaa alueiden verkottumista, kokemustenvaihtoa ja selvitysten laatimista. Pääasiallinen hankerahoitus tulee saada konvergenssi- tai kilpailukykyohjelmista. Verkostoihin pyritään saamaan sekä paremmin että heikommin kehittyviä alueita.

Aloitteessa neljä uutta elementtiä

- Alueet ja kaupungit verkottuvat temaatistisesti. Komissio on esittänyt 30 teemaa, jotka liittyvät talouden uudistamiseen ja Lissabonin strategiaan.
- Kaksisuuntainen tiedonvaihto temaatististen verkostojen testaamien hankkeiden ja konvergenssi- ja kilpailukykyohjelmien välille.

- Fast track -optio (nopeutettu menettely), jossa komissio on ensisijainen aloitteentekijä. Komissio tarjoaa alue- ja kaupunkiverkostoille tukea verkottumiseen, hankesuunnitteluun ja arviointiin, pilottihankkeisiin sekä hankkeiden hallintoon. Alueilta edellytetään tulosten nopeaa tiedottamista ja parhaiden käytäntöjen siirtoa konvergenssi- ja kilpailukykyohjelmiin.

- Tehostettu tiedottaminen ja julkisuus: internet, seminaarit, julkaisut, innovaatiopalkinnot parhaille hankkeille.

Komission tavoitteena on saada ensimmäiset verkostot kootuksi nopeasti. Lähtökohtana on, että kaikki alueet, joilla on annettavaa Fast track -optioon, pääsisivät verkostoihin. Kukin verkosto tulee kattamaan 15–20 aluetta. Tarkoitus on ensin käynnistää kolmesta neljään tutkimus-, innovaatio- ja yrittäjäyhteisöjä koskevaa verkostoa. Ensimmäiset verkostotapaamiset järjestetään ensi vuoden alkupuolella.

Aloitteen käytännön toteutuksen valmistelu on vielä kesken. Interreg III C -ohjelmakomitea pyrkii ratkomaan jäljellä olevia avoimia kysymyksiä seu-

raavassa kokouksessaan 12.12. Ohjelman virallinen hyväksymisprosessi voi kestää jopa kesään saakka.

Jäsenmailta myönteinen vastaanotto

Aloitteeseen otettiin kantaa epävirallisessa aluepolitiikkaministereiden kokouksessa marraskuussa. Jäsenvaltiot suhtautuivat positiivisesti komission aloitteen pääperiaatteisiin. Käytännön toteutukselta toivottiin kuitenkin lisää läpinäkyvyyttä, turhan byrokratian välttämistä sekä ennen kaikkea ruohonjuuritason ja alueiden roolin vahvistamista. Kokemusten vaihdon tulee perustua alueiden ja kaupunkien itsensä määrittämiin tarpeisiin ja osallistumisen tulee olla vapaaehtoista.

Aloitteesta kiinnostuneiden alueiden tulisi ilmoittautua komission aluepolitiikkapäosastoon ja ilmoittaa, mistä teemasta alue on kiinnostunut, mitä tarjottavaa alueella on muille alueille sekä minkä alueiden kanssa se haluaa verkottua.

Tiina Heiskanen

Lisätietoja:

Komission aluepolitiikkapäosaston Suomi-yksikkö (Elina Hakonen-Meddings, Saira Dahl) ja komission [www-sivut: www.europa.eu](http://www.europa.eu)

Rakennerahastolakia uudistetaan

Lokakuun loppuun jatkuneiden neuvottelujen jälkeen hallitus antoi viimein 2.11.2006 eduskunnalle esitykset rakennerahastolaisista (HE 242/2006 vp). Loppuvaiheessa keskeisiä kysymyksiä olivat rakennerahastovarojen ja kansallisen valtion rahoitusosuuden käsittely valtion talousarviossa ja maakunnan yhteistyöasiakirjaan otettavat Euroopan sosiaalirahastoa koskevat säännökset.

Eduskunnan käsiteltävänä nyt olevaan lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta varten laadittujen rakennerahasto-ohjelmien ohjelmatyöstä ja ohjelmien hallinnoinnin kannalta keskeisistä EY-lainsäädännön edellyttämistä viranomaisista. Hallinto- ja todentamisviranomaisena olisi Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavissa ohjelmissa sisäasiainministeriö ja Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavassa toimenpideohjelmassa työministeriö.

Lakiehdotuksessa useita uudistuksia

Esityksen keskeisiä uudistuksia alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen osalta on rakennerahastovarojen ja kansallisen valtion rahoitusosuuden varaaminen valtion talousarviossa hallintoviranomaisen pääluokkaan. Hallintoviranomainen osoittaisi varat suoraan välittävälle toimielimille, joita olisivat rakennerahastovaroja käyttävät ministeriöt, keskushallinnon virastot, työvoima- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, lääninhallitukset ja maakunnan liitot sekä eräät yhteisöt, kuten Finnvera Oyj.

Keskeisenä uudistuksena on myös,

että toimenpideohjelmissa on oltava tarkastusviranomainen, joka ehdotetaan perustettavaksi valtiovarainministeriöön valtiovarain controller -toiminnon yhteyteen. Tarkastusviranomainen vastaisi tarkastusten tekemisestä EAKR-toimenpideohjelmissa. Tarkastusviranomaiseen siirrettäisiin tarvittava määrä virkoja muista rakennerahastovaroista käyttävistä viranomaisista. Tarkastuksia on tarkoitus rahoittaa ohjelmien teknisestä avusta. Menoilmoitukset toimitettaisiin suoraan välittäviltä toimielimiltä todentamisviranomaisille.

Lakiehdotuksessa tarkennetaan hallinto- ja todentamisviranomaisen tehtäviä. Erityisesti hallintoviranomaisen tehtäviä on tarkoitus siirtää alue tasolle. Lisäksi esitetään keskushallintoon uutta rakennerahastoneuvottelukuntaa rahastojen yhteensovittamiseksi, arviointia ja seuranta varten.

Maakunnan yhteistyöryhmä olisi maakunnassa rakennerahasto-ohjelmien alueellisen hallinnoinnin keskeinen toimielin. Tehtävät vastaisivat käytännössä nykyisen ohjelmakauden tehtäviä, mutta kokoonpanoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että maakuntahallitus voisi valita jäseniksi myös kansalaisjärjestöjen, ympäristöjärjestöjen ja sukupuolten tasa-arvoa edustavien järjestöjen jäseniä. Lakiin ehdotetaan myös säännöksiä toimenpideohjelman seurantakomiteasta, kokoonpanosta ja tehtävistä.

Lakiin otettaisiin myös säännökset Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta varten laadittavien ohjelmien ohjelmatyöstä ja keskeisistä viranomaisista. Ohjelmien täytäntöönpano ehdotetaan tapahtuvaksi nykykäytännön

mukaisesti alueilla. Kansallinen valtion vastinrahoitus on tarkoitus koota sisäasiainministeriön pääluokkaan, josta varat osoitetaan niitä käyttäville välittävälle toimielimille.

Laki voimaan ensi vuonna

Hallituksen esityksessä esitetään muutoksia myös alueiden kehittämislain ja Kainuun hallintokokeilusta annettuun lakiin. Alueiden kehittämislakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset alueiden kehittämisen neuvottelukunnasta. Hallituksen esityksen käsittely jatkuu eduskunnassa joulukuun alkupuolella. Näillä näkymin hallintovaliokunnan mietintö valmistuu niin, että uusi laki voisi tulla voimaan ensi vuoden alusta lukien. Ehdotettu laki edellyttää, että useista säännöksistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksen valmistelutyö on käynnissä ja sitä käsitellään rakennerahastolain uudistamista varten asetetussa työryhmässä.

Kari Parkkonen

Kansallinen rakennerahastostrategia viittä vaille valmis

Kansallinen rakennerahastostrategia linjaa, miten Suomeen kohdistuvat EU:n rakennerahastotuet, jotka ovat 1 716 miljoonaa euroa kaudella 2007–2013, tullaan kohdentamaan. Koko Suomi kuuluu seuraavalla ohjelmakaudella alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoitteeseen. Lisäksi toteutetaan Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitetta. Strategia antaa yleisen viitekehysten sille, miten rakennerahastotoimia tavoitteiden alla suunnataan ja mitkä ovat seuraavan ohjelmakauden keskeiset painotukset.

Strategian valmistelua ja laatimista ovat ohjanneet seuraavat keskeiset periaatteet: toimenpiteiden aiempaa selvempi kohdentaminen eri toimiin rakennerahasto-ohjelmien tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi; toimenpiteiden yhdenmukaisuuden varmistaminen unionin koheesiopoliittisten strategisten suuntaviivojen sekä Lissabonin ja Göteborgin strategioiden tavoitteiden kanssa sekä eri rahastojen keskinäisen koordinaation varmistaminen sekä keskushallinnossa että aluetasolla.

Strategiana kansallisen ja alueellisen kilpailukykyyn vahvistaminen

Kansallinen rakennerahastostrategia pitää sisällään seuraavan ohjelmakauden keskeiset linjaukset, tavoitteet ja painopisteet sekä toimenpideohjelmien rahoituksen. Strategia sitoo seuraavan ohjelmakauden rakennerahastotoimet aiempaa tiiviimmin Lissabonin strategian kansallisen toimenpideohjelman tavoitteiden tukemiseen. On arvi-

oitu, että noin 84 prosenttia EAKR-rahoituksesta ja yli 90 prosenttia ESR-rahoituksesta kohdentuu Lissabonin strategian tavoitteiden mukaisesti toimiin.

Kansallisena rakennerahastostrategiana vuosille 2007–2013 on vahvistaa kansallista ja alueellista kilpailukykyä, työllisyyttä ja hyvinvointia. Strategian tavoitteena on tukea toimia, joilla voidaan kansallisesti ja alueellisesti vastata kiristyvään kansalliseen ja kansainväliseen kilpailuun, ennakoita ja reagoida joustavasti maailmantalouden muutoksiin, luoda houkuttelevia yritys-, osaamis-, työ- ja asuinympäristöjä sekä edistää alueiden välisten kehitysneisyserojen tasoittamista. Strategiasa huomioidaan alueelliset erityispiirteet. Toimenpiteitä suunnataan erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomeen, harvaan asutuille alueille sekä Etelä- ja Länsi-Suomen kehityshaasteissa oleville alueille.

Neljä painopistealuetta

Strategian tavoitteisiin pyritään kohdentamalla rakennerahastovarot ja niitä vastaavat kansalliset vastinrahat neljälle toisiaan täydentävälle painopistealueelle:

1. Yritystoiminnan edistäminen
2. Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen ja osaamiskenttien vahvistaminen
3. Osaaminen, työvoima, työllisyys ja yrittäjyys
4. Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen.

Painopistettä 3 toteutetaan Manner-Suomen ESR-toimenpideohjelmalla ja painopisteitä 1, 2 ja 4 neljällä alueellisella EAKR-toimenpideohjelmalla, jotka on laadittu NUTS II -tasolla suuralueittain. EAKR-rahoitusta sitoutuu ohjelmiin kaikkiaan noin 977,4 miljoonaa euroa ja ESR-rahoitusta noin 618,5 miljoonaa euroa.

Painopisteessä 1 tavoitteena on erityisesti yritysten kilpailukykyyn ja tuottavuuden kehittäminen, uusien työpaikkojen luominen ja olemassa olevien työpaikkojen turvaaminen kestäväällä tavalla.

Painopisteen 2 alla toteutetaan kehittämistoimia, joilla edistetään osaamis- ja innovaatiotoimintaa sekä vahvistetaan niitä koskevia rakenteita ja osaamisklustereita. Tavoitteena on alueiden kilpailukykyyn pitkäjänteinen ja kestävä kehittäminen vahvistamalla

alueellisia innovaatio- ja osaamisrakenteita sekä soveltavan tutkimuksen roolia. Kehittämistoimet edistävät samalla välillisesti yritysten toimintaedellytyksiä.

Painopiste 3 toimet kohdentuvat työorganisaatioiden kehittämiseen, työllistymisen ja työssä pysymisen edistämiseen, syrjäytymisen ehkäisemiseen, työmarkkinoiden toimintaa edistäviin osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittämiseen sekä jäsenvaltioiden välisen yhteistyön edistämiseen ja hyvien käytäntöjen levittämiseen.

Painopiste 4 kohdentuu liikenne- ja tietoliikenneyhteyksien sekä niihin liittyvien palvelujen edistämiseen sekä luonnon- ja kulttuuriympäristöjen suojeluun ja kehittämiseen. Tämän toimin-

talinnan toimilla tulee olla suora kytkös alueen elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehittämiseen.

Lisäksi strategia määrittelee, miten yleisasetuksessa (artikla 32) mainittu erityinen kaupunkiulottuvuus huomioidaan seuraavalla ohjelmakaudella rakennerahastotoiminnassa. Unionin koheesiopoliittisissa strategisissa suuntaviivoissa todetaan, että kaupungeilla on keskeinen rooli sosiaalisen koheesion saavuttamisessa ja siten myös rakennerahastojen tavoitteiden saavuttamisessa. Kansallisessa strategiavalmistelussa kaupunkiulottuvuus päätettiin sisällyttää erillisenä vain Etelä- ja Länsi-Suomen EAKR-ohjelmiin. Kaupunkiulottuvuus sisältyy myös ESR-ohjelmaan. Sen sijaan Itä- ja Pohjois-Suo-

nessa kaupunkiulottuvuuden mukaisia toimia toteutetaan osana normaalia ohjelmatoimintaa niiltä osin kuin toimenpideohjelmat ne mahdollistavat. ESR-rahoituksella tuetaan lisäksi suurkaupunkien paikallista aloitteellisuutta ja syrjäytymisen ehkäisyä.

Lisäksi strategia painottaa kaupunkien ja maaseudun välisen vuorovaikutuksen lisäämisen tärkeyttä sekä kumppanuuden, tasa-arvon, syrjimättömyyden ja kestäväen kehityksen periaatteiden noudattamista ja edistämistä kaikessa rakennerahastotoiminnassa.

Ahvenanmaan rakennerahastostrategia, jonka on hyväksynyt Ahvenanmaan maakuntahallitus, on osa kansallista rakennerahastostrategiaa. Sen lisäksi Ahvenanmaa on laatinut omat EAKR- ja ESR-toimenpideohjelmat.

Marikki Järvinen

Suomen kansallisesta rakennerahastostrategiasta ja EAKR-toimenpideohjelmissa vuosille 2007-2013 järjestettiin epävirallinen neuvottelu komission kanssa 6. marraskuuta Finlandiatalolla. Komissiosta paikalla oli DG Region yksikön päällikkö Alain Roggeri (edessä) sekä edustajia työllisyyden ja sosiaali- ja tasa-arvoasioiden, maatalouden, kilpailun, koulutuksen ja kulttuurin sekä tutkimuksen pääosastoilta.

EAKR-ohjelmat parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä

EAKR-ohjelmat on valmisteltu laajassa yhteistyössä maakunnissa ja maakuntien kesken. Ohjelmien laadintaa ovat ohjanneet erityisesti kansallinen rakennerahastostrategia ja maakuntasuunnitelma. EAKR- ja maakuntaohjelman laadintaan on maakunnissa kytketty kaikki keskeiset toimijatahot, kuten valtion aluehallintoviranomaiset, kuntakenttä, elinkeinoelämän järjestöt, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot sekä ympäristö- ja naisjärjestöt. Ohjelmaluonnoksia on käsitelty maakunnan yhteistyöryhmissä ja ne ovat olleet kansalaisten nähtävillä. Ohjelmat on hyväksytty maakuntavaltuustoissa tai maakuntahallitukissa.

Valmistelutyötä tehtiin kiinteässä yhteistyössä Manner-Suomen ESR-toimintajärjestelmän alueosoiden valmistelun kanssa. Manner-Suomen EAKR-ohjelmat hyväksyttäneen valtioneuvostossa 14. joulukuuta, jonka jälkeen ne voidaan toimittaa Euroopan komissiolle.

Ohjelmille määrällisiä tavoitteita

Alueellinen kilpailukyky- ja työllisyystavoitteen EAKR-ohjelmien tavoitteena on vahvistaa Suomen kansallista ja alueellista kilpailukykyä ottaen huomioon alueelliset erityispiirteet ja koheesiopolitiikan keskeiset periaatteet. Ohjelmien strategisina painopisteinä ovat kilpailukykyisten ja innovatiivisten yritysten toimintaedellytysten parantaminen, yritysten kansainvälistyminen, verkostoituminen, tasapainoinen alueellinen kehitys sekä alueellisten vetovoimatekijöiden edistäminen.

Rakennerahastokaudella 2007–2013 Suomessa toteutetaan neljää alueellista kilpailukyky- ja työllisyystavoitteen Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) osarahoitettavaa toimenpideohjelmia. Lisäksi Ahvenanmaalla on oma ohjelmansa. Ohjelmat on laadittu suuralueittain.

Ohjelmien toimenpiteet toteutetaan Suomessa kolmen painopisteen eli toimintalinjan puitteissa: yritystoiminnan edistäminen; innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen, sekä saavutettavuuden ja toimintaympäristöjen vetovoimaisuuden parantaminen. Etelä- ja Länsi-Suomessa toteutetaan lisäksi suurten kaupunkien kehittämisen toimintalinjaa. Lisäksi kaikissa ohjelmissa on teknisen avun toimintalinja.

Ohjelmille on suuralueilla asetettu määrällisiä tavoitteita huomioiden käytettävissä oleva rahoitus ja kokemukset ohjelmakaudelta 2000–2006. Sisäasiainministeriö on valmisteluprosessia tukemalla pyrkinyt varmistamaan ohjelmien tavoitetasojen keskinäisen vertailtavuuden.

EAKR-ohjelmien yhteenlaskettu tavoite uusille työpaikoille on noin 38 000. Uusia yrityksiä tavoitellaan perustettavaksi noin 6 500. Tasa-arvoa edistäviin hankkeisiin rahoitusta pyritään kohdentamaan keskimäärin 13 prosenttia ja vastaavasti ympäristöpo-

sitiivisiin 20 prosenttia. Toimenpiteistä yli 80 prosenttia on Lissabonin strategiaa tukevia.

Ohjelmien rahoitus

EAKR-rahoituksen ja vastaavan kansallisen julkisen rahoituksen suhde on Itä- ja Pohjois-Suomen EAKR-toimintajärjestelmien ohjelmissa 50:50 ja Etelä- ja Länsi-Suomen ohjelmissa 40:60. Rahoitussuhteet vastaavat siten viime kauden tavoite 1 ja 2 -ohjelmien rahoitusta. Rahoituksesta noin 40 prosenttia kohdistuu yritystoiminnan edistämiseen Länsi-, Itä- ja Pohjois-Suomen ohjelmissa. Etelä-Suomessa eniten rahoitusta kohdentuu innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistämiseen ja osaamisrakenteiden vahvistamiseen.

EU-rahoitus jakaantuu ohjelmitain kaudella 2007–2013 seuraavasti: Itä-Suomi 365,6 miljoonaa euroa, Pohjois-Suomi 311,3 miljoonaa, Etelä-Suomi 138,1 miljoonaa, Länsi-Suomi 159,4 miljoonaa ja Ahvenanmaa 3,1 miljoonaa euroa.

Johanna Osenius
Laura Teinilä

Kauden 2007–2013 toimenpideohjelmat:

www.intermin.fi/suomi/EAKR-ohjelmat_2007-2013

ESR-ohjelma 2007–2013 valmistumassa

Manner-Suomen ESR-ohjelman valmistelu on edennyt suunnitellun aikataulun mukaisesti. Valmistelu ministeriöiden ja aluekumppaneiden kesken on ollut tiivistä ja sitä on tehty hyvässä yhteistyöhengessä. Näillä näkymin ohjelma hyväksyttäneen huhtikuussa 2007.

Kesän 2006 aikana pääpaino oli ohjelman ns. alueosioiden valmistelussa ja viimeistelyssä. Syksyllä työskentely painottui koko ohjelma-asiakirjan ja erityisesti valtakunnallisen osion toimintalinjojen sisältöjen viimeistelyyn sekä keskusteluihin rahoituksen kohdentamisesta toimintalinjojen välillä. Ohjelman etukäteisarvioinnista on saatu tukea valmisteluun.

Alueet järjestivät syksyllä suuraluekohtaisesti yhteisiä työkokouksia aluetoimijoiden ja ministeriöiden välillä, jotta ohjelman toimenpideosuudesta tulisi valtakunnallisesti johdonmukainen. Tavoitteena oli myös selkiyttää työnjakoa valtakunnallisen osion ja alueosioiden toimenpiteiden välillä. Viimeistelyjen jälkeen maakunnissa päätetyt alueosiot toimitettiin ministeriöön, ja ne liitettiin ESR-ohjelma-asiakirjaan esitysten mukaisesti. Esitykset kattoivat myös rahoituksen kohdentamisen alueosioiden eri toimintalinjoille.

Viisi toimintalinjaa

ESR-ohjelman toimintalinjarakenne on sama valtakunnalliselle osiolle ja alueosioille. Rakenne pohjautuu Suomen rakennerahastostrategian osaaminen, työvoima, työllisyys ja yrittäjyys-painopistee-

seen. Strategisen yhteyden varmistamiseksi työkokouksissa yhteen sovitettiin ohjelman eri osioita keskenään toimintalinjakohtaisesti. Toiminnan sisällöt luonnollisesti vaihtelevat alueittain ja suhteessa valtakunnalliseen osioon, mikä alueiden erityistarpeiden huomioimisen kannalta on tärkeää.

ESR-ohjelmalla on viisi toimintalinjaa: työorganisaatioiden, työssä olevan työvoiman ja yritysten kehittäminen sekä yrittäjyyden lisääminen (toimintalinja 1), työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen (toimintalinja 2), työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittäminen (toimintalinja 3), jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö ESR-toiminnassa (toimintalinja 4) sekä tekninen tuki (toimintalinja 5).

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän kokouksessa 9. marraskuuta sovittiin, että varaus äkillisiin ja paikallisiin rakennemuutostilanteisiin poistetaan Suomen toimenpideohjelmista. ESR-ohjelmassa tämän tyyppinen toiminta oli suunniteltu erillisen toimintalinjan alle. Mikäli jousto rakennemuutostilanteita varten halutaan kansallisesti säilyttää, on se ohjelmassa sisällöllisesti parhaiten rahoitettavis-

sa toimintalinjoista 1 ja 2. Teknisen tuen toimintalinjan käyttöperusteista ja kohden-tamisesta sovitaan ohjelman seurantakomiteassa.

Ohjelman kokonaisrahoitus on 1,4 miljardia euroa, josta ESR-rahoituksen osuus on 615,4 miljoonaa ja kansallisen julkisen 798,7 miljoonaa. Ohjelman rahoitukseen osallistuu myös yksityinen sektori. Kuluvaan kauteen verrattuna toimiin varattu rahoitus laskee lähes 40 prosenttia.

Ohjelma valtioneuvostossa joulukuussa

ESR-ohjelma-asiakirjasta on käyty myös keskusteluja Euroopan komission kanssa. Marraskuussa 2006 järjestetyissä epävirallisissa neuvotteluissa ohjelmaan saatiin kattavasti kommentteja neuvotteluita johtavalta työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvoasiain pääosastolta sekä muilta pääosastoilta. Eniten keskustelua ja kysymyksiä komissiossa on herättänyt rakennerahastohallinnon järjestäminen ja sen yksinkertaistaminen Suomessa.

Valtioneuvosto käsittelee ohjelmaa joulukuussa. Tämän jälkeen Suomi voi toimittaa ohjelman Euroopan komissiolle virallisen neuvottelu- ja hyväksymisprosessin käynnistämiseksi. Neuvottelut ajoittuvat tämän hetkisen aikataulun mukaisesti helmi-maaliskuulle. Hyväksymispäätös ESR-ohjelmaan saataneen viimeistään huhtikuussa 2007.

Tiina Pesonen
Työministeriö

Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmien valmistelu kääntyy loppusuoralle

Suomi on tulevalla kaudella mukana yhdeksässä alueellisen yhteistyön ohjelmassa: kolmessa rajat ylittävän yhteistyön ohjelmassa, kahdessa valtioiden välisen yhteistyön ohjelmassa, Euroopan laajuisessa alueiden välisen yhteistyön ohjelmassa sekä kolmessa ns. verkosto-ohjelmassa.

Alue-Integraattorin edellisessä numerossa annettiin yleiskuva tulevista ohjelmista ja niiden laadinnan käynnistymisestä. Eräiden ohjelmien valmistelu alkoi jo viime vuoden lopulla, toisten vasta kesän alussa. Valmistelutyö on yleisesti ottaen edennyt hyvin ja on useimpien ohjelmien osalta jo loppusuoralla. Useimmissa ohjelmissa on järjestetty useampia kansallisia ja/tai alueellisia kuulemistilaisuuksia. Joissakin tapauksissa on käyty keskusteluja komission kanssa. Kaikki ohjelmat on esitelty Suomessa Interreg-yhteysverkolle ja ohjelmityön etenemistä on selostettu myös alue- ja rakennepolitiikan jaostolle. Uutena haasteena on ollut säästöjen edellyttämä ohjelmakohtainen strateginen ympäristövaikutusten arviointi ja siihen liittyvä kuulemismenettely. Tavoitteena on ollut ohjelmaehdotusten valmistuminen vuoden loppuun mennessä. Joidenkin ohjelmien osalta on jouduttu ottamaan hieman lisää aikaa, mutta kaikki ohjelmat voitaneen jättää komissiolle viimeistään maaliskuussa 2007.

Valmistelutyön alkaessa ei vielä ollut tarkkaa tietoa ohjelmien rahoituskehysistä, mutta ne ovat tarkentuneet

Tulevan kauden alueellisen yhteistyön ohjelmien valmistelu on edennyt niin pitkälle, että ensimmäiset ohjelmaehdotukset alkavat olla valmiita. Tavoitteena on jättää ohjelmaesitykset komissiolle tammi–maaliskuun aikana. Tämä mahdollistaisi ohjelmien toteuttamisen käynnistymisen vuoden 2007 aikana.

komission ilmoitettua EAKR-rahoituksen maakohtaiset luvut elokuussa ja pyydettyä jäsenmaita jakamaan rahat ohjelmittain. Suomelle osoitettiin yhteensä 120,2 miljoonaa euroa rajat ylittäviin ja valtioiden välisiin ohjelmiin. Kun tästä vähennetään Suomen ENPI-ohjelmiin osoittama EAKR-kontribuutio 39,6 miljoonaa euroa, jäljelle jää noin 80,6 miljoonaa Euroopan alueellisen yhteistyön ohjelmiin. Siitä 53,9 miljoonaa euroa osoitetaan rajat ylittävään yhteistyöhön ja 26,8 miljoonaa valtioiden väliseen yhteistyöhön. Tarkempi ohjelmakohtainen rahoitus käy ilmi jäljempänä. Alueiden väliseen yhteistyöhön ja verkosto-ohjelmiin tarkoitettua rahaa ei ole jaettu maittain, vaan komissio on jakanut sen suoraan ohjelmille.

Rajat ylittävän yhteistyön ohjelmat

Pohjoinen ja Botnia-Atlantica-ohjelmien valmistelutyö on edennyt suunnitellussa aikataulussa ja aluetasolla valmistellut ohjelmaesitykset jätetään keskushallinnolle marras–joulukuun vaihteessa. Molempiin ohjelmiin kuu-

luu alueita Suomesta, Ruotsista ja Norjasta. Ne perustuvat nykyisiin ohjelmiin, joskin kummankin ohjelma-alueella on hieman laajennettu. Pohjoinen-ohjelman toimintalinjoja ovat elinkeinoelämän kehittäminen, tutkimus ja koulutus, alueellinen identiteetti ja toiminnallisuus sekä saamelaisalueiden rajaton kehittäminen. Viimeksi mainittu muodostaa oman alaohjelman, jossa painotetaan sekä tiedon ja kompetenssin kehittämistä että saamelaista yhteiskuntakehitystä. Ohjelman EAKR-rahoitus on 33,9 miljoonaa euroa, josta Suomen osuus 14,8 miljoonaa. EAKR:n rahoitusosuudeksi esitetään 60 prosenttia. Botnia-Atlantica-ohjelman toimintalinjoja ovat yhteistoiminnan rakenteet (ympäristö, liikenne, yhteenkuuluvuus) ja yhteistoiminnalla kasvuun (osaaminen, elinkeinoelämä, yhteiskunnalliset palvelut). Ohjelman EAKR-rahoitus on 30,5 miljoonaa euroa, josta Suomen osuus on 11,3 miljoonaa ja Norjan vastaava rahoitus 5,7 miljoonaa. EAKR:n rahoitusosuus on 50 prosenttia. Ohjelman haasteena on merkittävästi laajentunut alue ja Suomen puolella erityisesti Satakunnan in-

tegroiminen ohjelmaan.

Keskinen Itämeri -ohjelma on uusi laaja ja monimutkainen ohjelma-kokonaisuus, johon osallistuu alueita Suomesta, Ruotsista, Virosta ja Latviasta. Se perustuu osittain kahteen nykyiseen ohjelmaan, mutta mukana on myös uusia alueita, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta tämäntyyppisistä ohjelmista. Ohjelman valmistelu on haasteellinen prosessi ja tavoiteaikataulua onkin hieman jouduttu rukkamaan. Ohjelmaehdotus valmistunee helmikuussa 2007. Ohjelman toimintalinjat eivät ole vielä lopullisesti muotoutuneet, mutta niitä tulee todennäköisesti olemaan kolme, joista yksi liittyy elinkeinoelämän kehittämiseen ja toinen ympäristökysymyksiin. Toimintalinjoja tullaan toteuttamaan hieman vaihtelevin painotuksin kolmen alaohjelman kautta, joita ovat Keskinen Itämeren temaattinen alaohjelma, Etelä-Suomi-Viro-alaohjelma ja Saaristo-alaohjelma. Ohjelman EAKR-rahoitus tulee olemaan noin 101 miljoonaa euroa, josta Suomen osuus on 27,8 miljoonaa. EAKR:n rahoitusosuudesta ei ole vielä sovittu, mutta se tulee todennäköisesti olemaan 75 prosenttia vanhojen jäsenmaiden ja 85 prosenttia uusien jäsenmaiden osalta.

Valtioiden välisen yhteistyön ohjelmat

Itämeri-ohjelmassa on mukana kahdeksan jäsenmaata, Norja sekä Venäjä ja Valko-Venäjä. Ohjelma-alue on lähes sama kuin nykyisellä kaudella. Ohjelman ns. EAKR-osa oli pitkälti valmis jo lokakuun lopulla, jolloin ohjelmointikomitea kokoontui Riiassa. Tuolloin päästiin viimein sopimukseen myös siitä, miten venäläisten ja valkovenäläisten partnereiden rahoittamiseen tarkoitettu ns. ENPI-komponentti sisällytetään ohjelmaan. Integroitu EAKR/

ENPI-ohjelma voitaneen hyväksyä tammi-kuun lopulla. Ohjelmassa on neljä toimintalinjaa: innovaatiotoiminnan edistäminen, alueen ulkoinen ja sisäinen saavutettavuus, Itämeri yhteisenä resurssina sekä vetovoimaisten ja kilpailukykyisten kaupunkien ja alueiden edistäminen. Ohjelman EAKR-rahoitus on 208 miljoonaa euroa, josta Suomen osuus on 20,9 miljoonaa, Norjan vastaava rahoitus 6 miljoonaa ja ENPI-rahoitus 22,6 miljoonaa. EAKR:n rahoitusosuus hankkeille on 75 prosenttia vanhojen ja 85 prosenttia uusien jäsenmaiden osalta.

Pohjoinen Periferia-ohjelmassa on mukana neljä jäsenmaata sekä neljä ei-jäsenmaata/aluetta. Ohjelma-alue on laajentunut Irlannin länsiosilla, Pohjois-Irlannilla ja eräillä uusilla Skotlannin ja Norjan alueilla. Ohjelman valmistelu on edennyt rivakasti Suomen johdolla ja lopullinen ohjelmaehdotus valmistunee joulukuun alussa. Ohjelmassa on kaksi toimintalinjaa: innovaatioiden ja kilpailukykyyn edistäminen kaukaisilla ja syrjäisillä alueilla (innovaatiot, saavutettavuus) sekä luonnon ja yhteisöjen voimavarojen kestävä kehittäminen (ympäristö, kaupunki-alue seutu vuorovaikutus, kulttuuriperintö). Ohjelman EAKR-rahoitus on noin 35 miljoonaa euroa (sisältäen Ruotsin erityisrahoituksen 2 miljoonaa euroa, Ison-Britannian osuus vielä vahvistamatta), josta Suomen osuus on 5,9 miljoonaa ja ei-jäsenmaiden vastaava rahoitus 10,2 miljoonaa. EAKR:n rahoitusosuus hankkeille on 60 prosenttia.

Alueiden välisen yhteistyön ohjelma

Uuteen Interreg IVC-ohjelmaan osallistuvat 25 jäsenmaan lisäksi myös Romania, Bulgaria, Norja ja Sveitsi. Ohjelman valmistelu on tapahtunut Suomen johdolla. Lopullinen ohjelmaeh-

dotus valmistunee helmikuussa 2007. Ohjelman temaattisia prioriteetteja ovat innovaatio ja tietoyhteiskunta sekä ympäristö ja riskien ehkäiseminen. Näiden puitteissa toteutetaan kahdentyyppisiä toimenpiteitä: alueellisia ja paikallisia aloitteita sekä komission ja jäsenmaiden aloitteita. Ohjelman EAKR-rahoitus on noin 321 miljoonaa euroa. EAKR:n rahoitusosuus hankkeille tulee todennäköisesti olemaan 75 prosenttia vanhojen ja 85 prosenttia uusien jäsenmaiden osalta.

Verkosto-ohjelmat

Interact II on Euroopan alueellisen yhteistyön tavoitteen ohjelmien, myös ENPI-ohjelmien, toteuttamista ja toiminnan kehittämistä tukeva kokemustenvaihto-ohjelma. Ohjelma on jo melkein valmis jätettäväksi komissiolle. Nykyiseen Interact-ohjelmaan verrattuna kohderyhmä on vielä selvemmin alueellisen yhteistyön ohjelmien hallintoelimet. Toteutus tapahtuu yhteisen sihteeristön ja neljän alueellisen Interact-toimipisteen kautta, joista yksi sijaitsee Turussa Varsinais-Suomen liiton yhteydessä. Turun toimipisteen vastuulla ovat Pohjoismaiden (pl. Tanska), Baltian maiden ja Puolan rajat ylittävän yhteistyön ohjelmat, mukaan lukien ENPI-ohjelmat. Erillisistä hankkeista luovutaan. Ohjelman EAKR-rahoitus on noin 34 miljoonaa euroa, jonka lisäksi on luvassa ENPI-rahoitusta. EAKR:n rahoitusosuus on 85 prosenttia.

Suomi on myös mukana Urbact II- ja Espon 2013-ohjelmissa kaudella 2007–2013. Näistä ohjelmista kerrotaan tarkemmin muualla tässä lehdessä.

Harry Ekestam

ENPI-asetus hyväksytty, ohjelmat valmisteilla

Asetus eurooppalaisesta naapuruuden ja kumppanuuden väli-
nettä koskevista yleisistä määräyksistä (ENPI-asetus) on lopulli-
sesti hyväksytty. 29. marraskuuta voimaan tullut asetus korvaa
EU:n nykyiset TACIS- ja MEDA-asetukset. Uudella ohjelma-
kaudella yhteistyöhön unionin naapurimaissa osoitetaan noin
11,5 miljardia euroa.

Pääosa vuosien 2007–2013 rahoitukse-
ta käytetään nk. maaohjelmiin. Suo-
men kannalta merkittävin on kuiten-
kin asetuksen rajat ylittävää yhteistyö-
tä (CBC) käsittelevä osio, jota yhteisö
rahoittaa tulevilla budjettikaudella
yhteensä noin miljardilla eurolla. Ra-
hoituksesta noin puolet tulee ENPI-
ulkosuhdevaroista ja loput Euroopan
aluekehitysrahastosta.

Suomen maarajoilla kolme ohjelmaa

Rajat ylittävän yhteistyön ohjelma-
alueet, rahoituksen jakautuminen ja pää-
tavoitteet määritellään strategia-asiakir-
jassa, jonka valmistelu on loppusuoral-
la. Suomen maarajoilla toteutetaan ensi
kaudella kolmea ENPI CBC -ohjelmaa,
jotka vastaavat alueiltaan nykyisiä naa-
puruusohjelmia. Näille kolmelle ohjel-
malle on tulossa yhteensä noin 87,5
miljoonaa euroa yhteisörahoitusta:
Kolarctic-ohjelmalle 28,2 miljoonaa,
Karelia-ohjelmalle 23,2 miljoonaa ja
Kaakkois-Suomi–Venäjä -ohjelmalle
36,1 miljoonaa. Suomi ja Venäjä ovat
ilmoittaneet tavoittelevansa ohjelmille
samansuuruisia kansallista yhteisra-

hoitusosuutta. ENPI-asetuksen puit-
teissa tullaan osoittamaan myös noin
22,5 miljoonaa euroa ulkosuhdevaroja
uuteen Itämeren alueen valtioiden vä-
liseen ohjelmaan. Näillä varoilla rahoit-
etaan venäläisten ja valkovenäläisten
partnerien osallistumista hankkeisiin.

Uusien ohjelmien hallinnossa py-
ritään soveltamaan nykyisissä naapu-
ruusohjelmissä kehitettyjä hyväksi to-
dettuja menettelyjä. Suomalaiset ja ve-
näläiset tahot tulevat olemaan tasaver-
taisessa asemassa hallinnossa ja päätök-
senteossa. Uudistuksiakin on tulossa:
Suomessa sijaitsevat hallintoviranomai-
set vastaavat tulevaisuudessa myös Ve-
näjäns puolella oleville partnereille tu-
lemaan rahoitukseen liittyvistä sopi-
muksista, maksatuksista ja valvonnas-
ta. Unionin ulkosuhde yhteistyöhank-
keille laadittua ohjeistusta (PRAG-sään-
nöstö) tulee myös sovellettavaksi aina-
kin joiltain osin uusiin ohjelmiin.

Hallintoa koskevat yksityiskohtai-
set määräykset tullaan antamaan ko-
missiion täytäntöönpanoasetuksessa.
Komissio voi tehdä asiasta virallisen
esityksen nyt ENPI-asetuksen tultua
voimaan.

Ohjelmat valmistunevat huhtikuulle 2007

Huolimatta säädöspohjan keskeneräi-
syydestä ohjelmien valmistelut ovat jo
hyvässä vauhdissa. Karelia ja Kaakkois-
Suomi–Venäjä -ohjelmien osalta sisäl-
lölliset valmistelut aluetasolla ovat lop-
puvaiheessa. Kokonaisvastuun kanta-
vat yhteiset valmisteluryhmät (Joint
Task Force, JTF) ovat kokoontuneet
kahdesti, viimeksi 21. ja 23. marraskuu-
ta. Hallinnollisia järjestelyjä koskevat
osat ovat vielä keskeneräisiä, koska neu-
vottelut täytäntöönpanoasetuksesta
komission kanssa ovat kesken. Ko-
larctic-ohjelman JTF on kokoontunut
toistaiseksi kerran lokakuussa. Ohjel-
masta tulee jonkin verran muita moni-
mutkaisempi, koska siihen osallistuu
kahden sijasta neljä maata (Suomi,
Ruotsi, Venäjä ja Norja).

Ohjelmat pyritään saamaan val-
miiksi ensi vuoden maaliskuun lop-
puun mennessä. Kun komissio on ne
hyväksynyt, sen tulee tehdä ohjelma-
kohtaiset rahoitussopimukset Venäjän
kanssa. Sen jälkeen voidaan aloittaa
ohjelmien täytäntöönpano ja avata en-
simmäiset hakukierrokset. Vaikka mo-
net asioista ovat vielä avoimia (esim.
kansalliseen rahoitukseen liittyvät asi-
at sekä Suomessa että Venäjällä), on
tavoitteena ensimmäisten hakukierros-
ten käynnistäminen vuoden 2007 lop-
puun mennessä.

Pekka Järviö

Tavoiteohjelmien opit uusien ohjelmien hyödyksi

Tavoite 1 ja 2 -ohjelmien viimeinen vuosi on meneillään. Keskeistä on nykyisten ohjelmien onnistunut päättäminen ja ohjelmien oppien hyödyntäminen tulevan kauden uusissa ohjelmissa.

Tavoite 1 -ohjelmat

Nykyisten EU-ohjelmien viiden toimintavuoden aikana työttömyys on vähentynyt runsaat 3 prosenttiyksikköä perinteisesti vaikeilla työttömyysalueilla Itä- ja Pohjois-Suomessa. Tavoite 1 -ohjelmien avulla on luotu uudenlaisia verkostoja ja yhteistyömalleja, tuettu yritysten investointeja sekä oppilaitosten ja tutkimuslaitosten hankkeita ja edistetty maaseudun yritystoimintaa.

Ohjelmat tulevat saavuttamaan ja osittain ylittämäänkin tavoitteensa ja niiden rahoitus pystytään hyödyntämään käytännössä täysimääräisesti. Käytettävissä olevat varat on sidottu hankkeisiin, joiden viimeiset maksatukset tehdään vuonna 2008. Kesäkuun seurantatietojen mukaan Itä-Suomen ohjelma on myötävaikuttanut yli 25 000 uuden työpaikan ja 5 300 uuden yrityksen syntymiseen. Pohjois-Suomen ohjelman myötävaikutuksella on puolestaan syntynyt 1 650 uutta yritystä ja 10 600 uutta työpaikkaa.

Ohjelmien suurimmat rahoituksen kohteet ovat yritysten investointi- ja kehittämishankkeet, joiden tuloksena ohjelmien suurimmat työllisyysvaiikutukset ovat syntyneet. Pohjois-Suomessa on rahoitettu eniten matkailuala, metallituoteteollisuutta sekä puutavara- ja puutuoteteollisuutta. Itä-Suomessa yrityskohtaisesta rahoituk-

sesta suurin osa on suunnattu metallituoteteollisuuteen, puutavara- ja puutuoteteollisuuteen sekä palvelualueille. Maaseudulla rahoitusta on myönnetty monipuolisesti eri toimialoille sekä kylä- ja ympäristöhankkeisiin.

Tavoite 2 -ohjelmat

Etelä- ja Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmissa on syyskuun 2006 loppuun mennessä ns. siirtymätuen ohjelmat mukaan lukien käynnistynyt yli 11 000 hanketta, joihin oli sidottu ohjelmien rahoitusta yli 90 prosenttia. Viimeiset ohjelmavarat on tarkoitus sitoa kevään 2007 aikana. Ohjelmien hankkeilla oli kesäkuun 2006 lopun seurantatietojen mukaan myötävaikutettu 37 000 uuden työpaikan ja 5 600 uuden yrityksen syntymiseen.

Kokemukset EU-ohjelmatyöstä ovat olleet myönteisiä. Ohjelmat ovat vahvistaneet strategista kehittämisotetta maakunnissa sekä tuoneet eri viranomaiset ja hanketoimijat saman pöydän ääreen toimenpiteistä sovittaessa. Tietoisuus toisten tekemisistä on lisääntynyt mahdollistaen laaja-alaisten hankkeiden toteuttamisen. Ohjelmat ovat myös vahvistaneet eri toimijoiden välistä luottamusta ja sitoutuneisuutta yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. Monilla alueilla kumppanuus on laajentunut yli viranomais- ja institutio-

naalisten rajojen ja etenkin järjestöjen mukaantulo on rikastuttanut ohjelmatyötä. Voidaan sanoa, että monin paikoin yhteistyön ja keskinäisen luottamuksen merkitys on ollut käytettävissä olevia rahavaroja suurempi. Tämä on tärkeä oppi tulevan kauden ohjelmien toteutuksessa, jossa pienemmällä rahoituspanostuksella tulisi aikaansaada entistä innovatiivisempia ja luovempia kehittämiskäsitteitä.

Ohjelmat päätettävä onnistuneesti

Ohjelmien päättämävaiheen vaatimukset tiedostetaan alueilla muistaen kokemukset edellisen kauden 1995–1999 päättämisestä. Hankkeiden seuranta-tietojen oikeellisuuden ja ajantasaisuuden varmistaminen on tässä keskeistä. Myös henkilöresurssien riittävyyteen on kiinnitetty huomiota. Toisaalta ohjelmien hallintoviranomaisen, sisäasiainministeriön, on yhdessä muiden ministeriöiden kanssa huolehdittava omasta osuudesta ja tuettava alueita päättämisen vaiheessa. Alueet ovat korostaneet nykyisen kauden ohjelmien onnistunutta loppuunvientiä. Meneillään olevat hankkeet on saatettava ajoissa päätökseen. Samalla on katsottava tulevaan ja varmistettava ohjelmatyön toiminnallinen jatkuvuus myös tulevalle ohjelmakaudelle. Edellisten ohjelmakausien taitteessa osittain koettu katkos ohjelmatyössä halutaan välttää.

Pasi Rantahalvari
Marja Taskinen

Kaupunkipolitiikan EU-kokous painotti innovaatiokykyä

Lappeenrannan kokouksen lähtökohtana oli Alankomaiden puheenjohtajakauden määrittely, jossa taloudellinen kilpailukyky, sosiaalinen koheesio ja kaupunkiympäristötkin ovat keskenään yhtä merkittäviä kaupunkipolitiikan pilareita. Kaupungeilla voidaan nähdä kolme roolia: viihtyisinä ja laadukkaina asuinpaikkoina, alueiden kehityksen moottoreina sekä Euroopan globaalien kilpailuvyöhykkeiden voimansiirtäjinä. Erityisenä mielenkiinnon kohteena on kaupunkiseutujen rooli Lissabonin strategian toteuttajina.

Innovaatiokyky menestystekijä

Suomi esitti kokouksessa erityisnäkökulmia kaupunkien kilpailuvyöhykkeiden näkökulmista kolmea ulottuvuutta. Kaupunkiseuduilla tulee olla kyky innovaatioiden luomiseen, niiden hyvinvointia ja elämänlaatua sekä vetovoimaista kaupunkiympäristöä on korostettava ja strate-

gista verkostojen hallintaa ja kumppanuuksia kaupunkipolitiikassa edistettävä. Kokouksen taustaksi valmistellussa keskusteluraportissa asiantuntijat tarkastelivat kaupunkikehitystä sen eri näkökulmista.

Käsitys, että innovaatioiden luominen on osa kaupunkien kilpailukykyä, vahvistui Lappeenrannassa lokakuussa pidetyssä kaupunkipolitiikan virkamieskokouksessa. Kaupunkiseutujen korkeaan osaamiseen perustuva kasvu ei ole vain spontaania kehitystä, vaan siihen voidaan vaikuttaa alueellisia innovaatioympäristöjä vahvistamalla. Kokous oli osa Suomen EU-puheenjohtajakautta ja se järjestettiin samanaikaisesti kansallisen kaupunkifoorumin kanssa.

Yksi kaupunkien menestyksen avaintekijöistä on niiden innovaatiokyky ja innovaatioympäristöjen luominen. Lappeenrannassa puhuneen professori Henry Etzkowitzin mukaan alueiden ja kaupunkiseutujen korkeaan osaamiseen perustuva kasvu ei ole vain

spontaania kehitystä, vaan sitä voidaan vahvistaa tietoisilla toimenpiteillä. Näistä tärkeimpiä on nk. triple-helix -tyyppinen yhteistyö tutkimuslaitosten, yritysten ja julkisten kehittäjäorganisaatioiden välillä. Tulevaisuuden haasteena on lisäksi kaupunkien välisten, kansainvälisten innovaatioverkostojen kehittäminen. Lappeenrannassa käydyssä keskustelussa Suomen esittämää kaupunkipolitiikan orientaatiota pidettiin kiinnostavana. Täydentävinä näkökulmina tuotiin esiin mm. se, että tietoyhteiskunnan ja innovaatioiden on kosketettava kaikkia väestöryhmiä.

Arkiviihtyvyys myös tärkeää

Taloudellisen kilpailuvyöhykkeen rinnalla kaupunkipolitiikan haasteena on hyvinvoinnin, elämänlaadun ja viihtyisien kaupunkiympäristöjen vahvistaminen. Perinteisen hyvinvoinnin lisäksi huomiota tulisi kiinnittää kaupunkien arkiviihtyvyyteen ja kulttuurin merkitykseen. Kaupunkiseutujen menestyminen edellyttää myös osaavaa verkostojen hallintaa ja johtamista. Keskustelussa nostettiin esiin sosiaalisen hy-

KUVA: Seppo Pelkonen

vinvoinnin ja eteenpäin katsovan ilmapiiirin keskeinen, viime aikoina entisestään voimistunut, merkitys kaupunkien elämänlaadulle.

EU-virkamieskokouksessa keskusteltiin myös Euroopan kaupunkien välisestä kokemustenvaihdosta ja EU:n tuesta kaupunkien kehittämiseen tulevalla ohjelmakaudella. Komissio on laatinut kaupunkiosioiden valmistelusta eri jäsenmaissa yhteenvedon, jonka

pohjalta arvioidaan, miten kaupunkulottuvuuden valtavirtaistamisessa osaksi EU:n kilpailukykytavoitetta on onnistuttu.

Kaupunkipolitiikan virkamieskokous kokosi Lappeenrantaan kaupunkipolitiikan asiantuntijoita useimmista EU-maista sekä kaupunkijärjestöistä. Seuraavana puheenjohtajan paikan EU:ssa ottaa Saksa, joka suunnittelee jo vauhdilla loppukevästä 2007 pidet-

tävää kaupunkipolitiikan epävirallista ministerikokousta Leipzigissa.

Olli Voutilainen

“Cities Making Competitive and Liveable Europe” -raportti:
www.intermin.fi/english/urban_policy_meeting

Merten moottoriteitä kehitetään

Sisäasiainministeriö isännöi Safe, Sustainable and Financed Motorways of the Sea -seminaaria Säätytalolla 2.–3. lokakuuta. Tilaisuuteen osallistui yli 90 meriasioiden osaajaa 17:stä eri maasta. Seminaari järjestettiin yhteistyössä Itämeren Interreg III B -naapuruuohjelman ja Maritime Safety Umbrella Operationin (MSUO) kanssa.

Kaksipäiväisessä tilaisuudessa käsiteltiin merten moottoriteitä ja niiden kehittämistä liikennesuunnittelun, logistiikan ja satamien, rahoituksen sekä kestävä kehityksen kannalta. Lisäksi kansainvälinen osallistujajoukko kävi tutustumassa suomalaisen laivanrakennukseen Aker Yardsin telakalla Helsingin Hietalahdessa.

MSUO kehittää ja edistää erityisesti meriturvallisuuden liittyviä hankkeita, joita rahoitetaan Interreg III B -ohjelmilla.

Seminaarin esitykset:
www.maritime-safety.org

Yhteiskuvassa seminaarin järjestäjät Trine Solevågseide ja Eric Méléneq MSUO:sta, Harry Ekestam sisäasiainministeriöstä, Joanna Przedzrymirska Itämeri-ohjelman sihteeristöstä ja seminaarin puheenjohtaja Jorma Laakso Kotkan kaupungilta.

Pohjoismaisen yhteistyön puheenjohtajuus siirtyy Suomelle

Pohjoismaisen yhteistyön vuosittain vaihtuva puheenjohtajuus siirtyy vuodenvaihteessa Norjalta Suomelle. Aluepoliittisessa yhteistyössä Suomen painopisteitä ovat yhteistyön lisääminen Baltian maiden kanssa, uuden raja-aluestrategian tehokas toteuttaminen sekä alueelliseen kilpailukykyyn ja innovaatio-toimintaan liittyvä tutkimus ja kokemustenvaihto.

Kuluvan vuoden alussa voimaan tullessa Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) uudessa rakenteessa aluepolitiikka niputettiin yhteen elinkeino- ja energiapolitiikan kanssa. Yhteistyötä johtaa yhteinen elinkeino-, energia- ja aluepolitiikan ministerineuvosto (MR-NER), mutta virkamiesvalmistelu tahtuu edelleen erillään. Aluepolitiikan virkamieskomitea (nykyiseltä nimeltään EK-R) on jatkanut toimintaansa, mutta pyrkinyt lisäämään yhteistyötä elinkeino- ja energiasektoreiden kanssa.

Uudenlaista yhteistyötä

Vuoden 2006 puheenjohtajamaa Norja on pyrkinyt määrätietoisesti vastamaan uudelleenorganisaation haasteisiin. Tämä näkyi erityisesti MR-NER:in ensimmäisessä kokouksessa, joka pidettiin syyskuun alussa Bodössä. Kokouksen teema oli Pohjoiset alueet pohjoismaisessa ja eurooppalaisessa perspektiivissä ja sitä valotettiin sekä sektorien yhteisissä että erillisissä kokouksissa. Erilisten yhteensattumien vuoksi ministereiden osallistuminen jäi kuitenkin odotettua vähäisemmäksi. Suomen kahdeksanhenkistä delegaatiota johti val-

tiosihteeri Anssi Paasivirta kauppa- ja teollisuusministeriöstä. Sisäasiainministeriöstä kokoukseen osallistuivat ylijohtaja Silja Hiironniemi ja Harry Ekestam. Aluepoliittisessa kokouksiossa käsiteltiin erityisesti alueellista yhteensovittamista ja päätettiin asiaa koskevan selvityksen käynnistämisestä.

Myös virkamiesyhteistyössä Norja on pyrkinyt löytämään synergiaa uudesta yhteistyörakenteesta. Konkreettisin tulos toistaiseksi on alue- ja elinkeinosektorien yhdessä rahoittama alueellisia innovaatiostrategioita koskeva tutkimushanke. Hanke on kolmivuotinen ja sen kokonaisbudjetti on 1,3 miljoonaa DKK:ta. Suomea hankkeen johtoryhmässä edustaa Maunu Harjo kauppa- ja teollisuusministeriöstä.

Virkamieskomiteaa eniten työllistänyt asia on kuitenkin ollut ministerineuvoston vuonna 2005 hyväksymän uuden rajaseutuyhteistyöstrategian toteuttaminen. Tarkoituksena on mm. ollut muuttaa rahoituksen jakomekanismia lisäämällä sen joustavuutta ja kannustavuutta. Tähän pyritään ottamalla alueiden ominaispiirteiden lisäksi huomioon myös toiminnan tulokselisuus ja sen kytkeytyminen PMN:n

yleisiin strategiin tavoitteisiin. Tänä vuonna on sovellettu Nordregion avustuksella kehitettyä kolmivaiheista jakomenetelmää. Menetelmää joudutaan vielä kehittämään ensimmäisen vuoden kokemusten perusteella.

Suomen teemana mahdollisuuksien Pohjoismaat

Suomen puheenjohtajuusohjelma vuodelle 2007 julkistettiin Pohjoismaiden neuvoston istunnossa lokakuun lopulla. Ohjelman otsikko on Mahdollisuuksien Pohjoismaat – lähellä sinua. Aluepolitiikan sektorilla Suomi tulee kiinnittämään huomiota mm. alueelliseen kilpailukykyyn ja innovaatiotoimintaan, väestön peruspalvelujen turvaamiseen sekä pohjoisen ulottuvuuden kehittämiseen alueellista yhteistyötä vahvistamalla. Viimeksi mainittuun liittyen Suomi haluaa puheenjohtajuusvuoteen lisätä aluepoliittista yhteistyötä Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä. Vuoden alussa järjestetään EK-R:n ja Baltian maiden aluepolitiikasta vastaavien viranomaisten välinen yhteiskokous, jossa on tarkoitus keskustella ja sopia mahdollisista yhteistyömuodoista ja -hankkeista. Rajayhteistyössä Suomi kiinnittää erityistä huomiota uuden rahoitusmekanismin toimivuuden kehittämiseen. Tiedontuotannossa ja kokemustenvaihdossa painotetaan vuonna 2007 erityisesti alueellista innovaatiopolitiikkaa, kaupunki/klusteripolitiikkaa Itämeren alueen viitekehityksessä sekä kunta- ja aluepalvelurakenteen kehittämistä, mutta harkinnassa on

Kestävää aluekehitystä koko Euroopalle

Euroopan neuvoston jäsenmaiden aluesuunnittelusta vastaavien ministerien yhteistyöorganisaation (CEMAT) 14. ministerikonferenssi järjestettiin Lissabonissa 26.–27. lokakuuta. Aiheena oli Kestävän aluekehityksen verkostot Euroopan mantereella: sillat yli Euroopan. CEMATiin kuuluu 46 jäsenmaata, ja se keskittyy toimimaan yhteistyöjärjestelmänä EU- ja ei-EU-maiden välillä. Suomen valtuuskuntaa johti ympäristöministeriön valtiosihteeri Stefan Wallin, jäsenenä ylijohtaja Pekka Kangas, aluesuunnitteluneuvos Ulla Koski ja ympäristöneuvos Jussi Rautsi.

Konferenssin puheenjohtajana toimi Portugalin ympäristöministeri F. Nunes Correia. CEMATin puheenjohtajuus siirtyi konferenssissa Portugalilta Venäjän Federaatiolle. Aluekehityksen ministeri Vladimir Jakovlev korosti kokouksessa koko Euroopan kattavan aluekehitysyhteistyön merkitystä.

EU:n alueellinen agenda käsittelyssä

Valtiosihteeri Wallin esitteli päätösis-tunnossa EU:n alueellisen agendan luonnosta. Agendan painopisteitä ovat monikeskuksinen kaupunkikehitys,

kaupunkien ja maaseudun suhteen vahvistaminen, kansainväliset kilpailukykyiset ja innovatiiviset alueelliset klusterit, teknologiaverkostot, eurooppalainen riskienhallinta sekä ekologisten ja kulttuuristen resurssien vahvistaminen. Tärkeimmät haasteet Euroopan alueelliselle kehitykselle ovat kiihtyvä maailmanlaajuinen kilpailu, väestön ja taloudellisen toiminnan keskittyminen, ikääntyminen ja muuttoliike, energian saatavuus ja hinta sekä ilmastonmuutos.

Wallin kutsui EU-maiden puolesta CEMATin jäsenmaat ottamaan osaa EU:n alueellisen agendan kehittämiseen. Saksan valtiosihteeri Ulrich Kasparick totesi CEMATin olevan keskeinen sidosryhmä, kun EU:n alueellista agendaa kehitetään hyväksyttäväksi Saksan EU-puheenjohtajuuskaudella.

Monikeskuksisuuden merkitystä korostettiin

Konferenssin hyväksymissä päätöslauselmissa ja julistuksessa korostetaan monikeskuksisuuden merkitystä kilpailukyyn ja alueellisen koheesion edistäjänä koko Euroopan mantereella. Hyvä hallintotapa nähdään kestävän aluekehityksen edellytyksenä. EU:n alu-

eellisen agendan mainitaan olevan merkittävä koko Euroopalle ja CEMATin ainoa eurooppalainen foorumi, jolla EU- ja ei-EU-maat yhdessä edistävät kestävää aluekehitystä.

Suomi totesi, että Euroopan alueellinen erillaisuus on otettu asiakirjoissa hyvin huomioon ja mainitsi viittauksen CEMATin kestävän aluesuunnittelun periaatteisiin Suomen valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa. Muun muassa Ranska kehotti EU- ja ei-EU-maiden kasvu- ja osaamiskeskuk- sia verkostoitumaan. Suomi esitteli uudistettavan pohjoisen ulottuvuuden hyvänä esimerkkinä yhteistyöstä EU:n ja siihen kuulumattomien maiden välillä.

Venäjän järjestämän seuraavan 15. ministerikonferenssin aiheena tulee olemaan Tulevaisuuden haasteet: kestävä aluekehitys Euroopan mantereella muuttuvassa maailmassa. Venäjän puheenjohtajakauden painopisteet CEMATissa ovat väestökehitys, energian saatavuus, globalisaatio, liikennekäytävät, ilmastonmuutos, ympäristöriskien torjunta sekä informaatioteknologia.

Jussi Rautsi
Ympäristöministeriö

myös mm. demografiseen kehitykseen, kestäväan kehitykseen ja naisyrityäjyyteen liittyviä hankkeita.

EK-R:n puheenjohtaja toimii vuonna 2007 Harry Ekeström ja Nor-

dregion hallituksen puheenjohtajana Leif Ehrstén, molemmat sisäasiainministeriöstä.

Harry Ekeström

Suomen puheenjohtajuusohjelma:
www.norden.org ja www.formin.fi.
Joulukuun lopulla avataan
Suomen puheenjohtajuussivut
www.norden2007.fi.

Uusi osaamiskeskusohjelma käyntiin vuoden 2007 alussa

Valtioneuvosto hyväksyi 7.12. osaamiskeskusohjelman raamit kaudelle 2007–2013. Uutta ohjelmaa toteutetaan 13 osaamisklusterin ja 21 osaamiskeskuksen voimin. Ohjelma kytketään aiempaa selvemmin osaksi kansallista innovaatiopolitiikkaa ja samalla kauppaja- ja teollisuusministeriön roolia vahvistetaan.

Valtioneuvosto hyväksyi osaamiskeskusohjelmaan seuraavat 13 kansallisesti merkittävää osaamisklusteria ja 21 osaamiskeskusta:

HealthBio – Terveystieteiden bioklusteri (Kuopio, Oulu, Pääkaupunkiseutu, Tampere, Turku)

Hyvinvointi- ja elämäntieteiden klusteri (Kuopio, Oulu, Pääkaupunkiseutu, Tampere)

Elintarvikekehitys (Kuopio, Pääkaupunkiseutu, Seinäjoki, Turku)

Tulevaisuuden energiateknologiat (Joensuu, Jyväskylä, Vaasa, Pori ja Tampere)

Jokapaikan tietotekniikka (Jyväskylä, Oulu, Pori, Pääkaupunkiseutu, Tampere)

Digitaaliset sisällöt (Hämeenlinna, Pääkaupunkiseutu, Tampere, Kouvola)

Matkailu ja elämäntuotanto (Pääkaupunkiseutu, Rovaniemi, Savonlinna, Turku)

Meriklusteri (Lappeenranta, Pori, Turku, Vaasa, Raahen seutu)

Nano- ja mikrojärjestelmät sekä tulevaisuuden materiaalit (Joensuu, Jyväskylä, Kokkola, Mikkeli, Oulu, Pääkaupunkiseutu, Tampere)

Älykkäät koneet (Hyvinkää, Hämeenlinna, Lappeenranta, Seinäjoki, Tampere)

Forest Industry Future (Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kokkola, Mikkeli, Lappeenranta (Kaakkois-Suomi), Turku)

Asumisen osaamisklusteri (Joensuu, Hämeenlinna, Lahti, Pääkaupunkiseutu)

Ympäristöteknologiaklusteri (Kuopio, Lahti, Oulu, Pääkaupunkiseutu)

Joihinkin osaamisklustereihin on lisäksi nimetty liitännäisjäseniä, jotka voivat osallistua osaamisklusterien toimintaan esimerkiksi kansallisiin asiantuntijafoorumeihin tai ohjelmassa käynnistettäviin hankkeisiin yhdessä klusteriin kuuluvien muiden osaamis-

keskusten toimijoiden kanssa. Ohjelman liitännäisjäseniä ovat Jokioinen (Elintarvikekehitys), Porvoo (Jokapaikan tietotekniikka ja Asuminen), Vaasa (Digitaaliset sisällöt), Varkaus (Tulevaisuuden energiateknologiat) ja Jyväskylä. (Matkailu ja elämäntuotanto).

Lisäksi Tornio ja Nivala voivat liitännäisjäseninä osallistua Meriklusteriohjelman toteuttamiseen Raahen seudun osaamiskeskuksen kautta.

Koordinaattorien nimeämistä valmistellaan

Osaamisklusterien koordinaattoritahojen valintamenettelyä valmistellaan kauppaja- ja teollisuusministeriössä. Tavoitteena on nimetä koordinaattorit vielä ennen joulua, jotta koordinaatio toiminto käynnistyisi mahdollisimman pian vuodenvaihteen jälkeen.

Ohjelmalle osoitettavasta valtion perusrahoituksesta päätetään nykyisen ohjelmakauden tapaan vuosittain erikseen. Keskeisenä toimintaperiaatteena säilyy kilpailutus, sillä perusrahoituksella tullaan jatkossakin ohjaamaan osaamisklusterien ja -keskusten toimintaa. Kilpailun painopiste on osaamisklusterien välisessä kilpailussa.

Alueellisten osaamiskeskusten perusrahoitukseen on varattu vuoden 2007 valtion talousarvioesityksessä 8,7 miljoonaa euroa. Valtion perusrahoituksen saaminen edellyttää vähintään 50 prosentin alueellista vastinrahaa ohjelman toteutukseen. Osaamisklustereihin kuuluvat osaamiskeskukset päättävät itse siitä, millä tavoin linkittymisen mahdollisiin liitännäisjäseniin tapahtuu ja myös siitä, käytetäänkö niiden kehittämiseen klusterille osoitettua perusrahoitusta. Kauppaja- ja teollisuusministeriö on erikseen varannut klusterien koordinaatioon 2,6 miljoonaa euroa. Alueet osallistuvat myös koordinaation rahoitukseen 20 prosentin osuudella.

Aluekeskusohjelma 2007–2010: vanhat alueet, uudet painotukset

Aluekeskusten kehittämiseen ja kaupunkipoliittisiin toimiin osoitetaan vuoden 2007 tulo- ja menoarvioehdotuksen mukaan 9,2 miljoonaa euroa. Ohjelma-alueille myönnettävän perusrahoituksen kohteena on ohjelman johtaminen, ohjelman painopisteiden mukaisten toimien pideokonaisuuksien koordinointi, yhteistoimintamallien ja verkostojen johtaminen ja kehittäminen sekä johtamiseen ja koordinointiin liittyvä viestintä.

Aluekeskusohjelman kansalliset verkostot tukevat ohjelman tehokasta toteutusta. Aluekeskusohjelmassa tuetaan vuonna 2007 ohjelman kansallisten painopisteiden mukaisesti aluekeskusten elinvoimaa, osaamista ja innovaatiotoimintaa vahvistavien verkostojen toimintaa.

Arviointia ensimmäisestä kaudesta

Aluekeskusohjelman marraskuussa valmistuneen arvioinnin tehtävänä oli seurata ohjelman toteutusta ja sille asetettujen vaikuttavuustavoitteiden toteutusta. Tulosten mukaan vaikutta-

Aluekeskusohjelmassa jatkavat vuosina 2007–2010 kaikki siihen vuonna 2001 nimetyt kaupunkiseudut. Valtioneuvosto päätti ohjelmasta ja alueista 23. marraskuuta. Tulevalla kaudella aluekeskusohjelmassa keskitytään elinvoiman ja kilpailukyvyyn vahvistamiseen sekä sosiaalisen pääoman kasvattamiseen. Aluekeskusohjelmaan ja aluekeskus- ja kaupunkiohjelma- rahoitukseen haki kaikkiaan 40 aluetta.

vuustavoitteet seudullisten yhteistyöstrategioiden, päätöksentekorakenteiden ja yhteistyöverkostojen suhteen ovat toteutuneet varsin hyvin; muutama aluetta lukuun ottamatta perusrakenteet on saatu luotua ja useimmilla alueilla aluekeskusohjelmalla on ollut keskeinen rooli niiden toteuttamisessa. Ohjelman omistajien ja sidosryhmien sitoutuminen ohjelmaan, sen todellisen aseman vahvistaminen sekä aito vaikutusvalta kaupunkimaisten seutujen kehitykseen ja sen edellytyksiin ovat haasteita tulevalla ohjelma- kaudella.

Arvioinnin keskeinen tulos on, että jatkossa aluekeskusohjelman toiminnassa tulee aikaisempaa enemmän painottaa seudullisen kehittämisen

ydinteemoja. Aluelähtöisessä ohjelmassa painotukset ovat ja niiden tulee olla erilaisia eri alueilla.

Keskeisenä tavoitteena on aluekeskusohjelma-alueiden välinen verkostomainen yhteistyö. Sekä ohjelman toteuttajien että alueiden sidosryhmien edustajien näkemyksen mukaan yhteistyöverkosto ei tähän mennessä ole tuottanut lisäarvoa täysin odotusten mukaisesti. Alueiden välinen verkostoituminen nousi kuitenkin uudelle tasolle teema- ja tyyppiverkostotoiminnan käynnistyessä. Tätä toimintaa on perusteltua jatkaa ja kehittää seuraavalla ohjelmakaudella.

Alueellisten sidosryhmien edustajat ovat arvioinnin mukaan tyytyväisiä aluelähtöiseen aluekehittämiseen. Jat-

Osaamisklustereilla kannustetaan keskuksia yhteistyöhön

Osaamisklusterit toimivat uudessa osaamiskeskusohjelmassa alueiden välisen yhteistyön edistäjinä. Uusi klusteripohjainen toimintamalli mahdollistaa hajallaan eri alueilla olevien kansallisten osaamisresurssien tehokkaamman hyödyntämisen ja samalla

sen on tarkoitus lisätä tutkimuksessa ja tuotekehityksessä tarvittavaa ”kriittistä massaa” entistä vetovoimaisempien osaamiskeskusten synnyttämiseksi. Ohjelmaan nimettävässä osaamiskeskuksessa voi olla useita osaamisaloja, jotka kuuluvat eri osaamisklustereihin.

Mika Pikkarainen
Hanna-Maria Urjankangas

Uuden ohjelmakauden linjaukset, hakumenettely ja valintakriteerit löytyvät osoitteesta

www.intermin.fi/suomi/aluekehitys.

Tulossa:

– Ohjelmakauden 1999–2006

loppuraportti

– Ohjelma-asiakirja 2007–13

– Yliopistot ja osaamiskeskukset

aluekehittämisessä -raportti

kossa olisi kuitenkin tarvetta terävöittää aluekeskusohjelman kansallista tavoitteenasettelua sekä selkeyttää eri ohjelmien roolia ja keskinäistä työnjakoa ohjelmien parempi täydentävyys huomioiden. Uudenlaisen aluepolitiikkaan kuuluu se, että aluekehityksen eriytyessä ja monimutkaistuessa myös aluepolitiikan välineistön on eriydyttävä ja sen on tarjottava erilaisia instrumentteja aluekehittäjien käyttöön.

Aluekeskukset Lissabonin mittarein

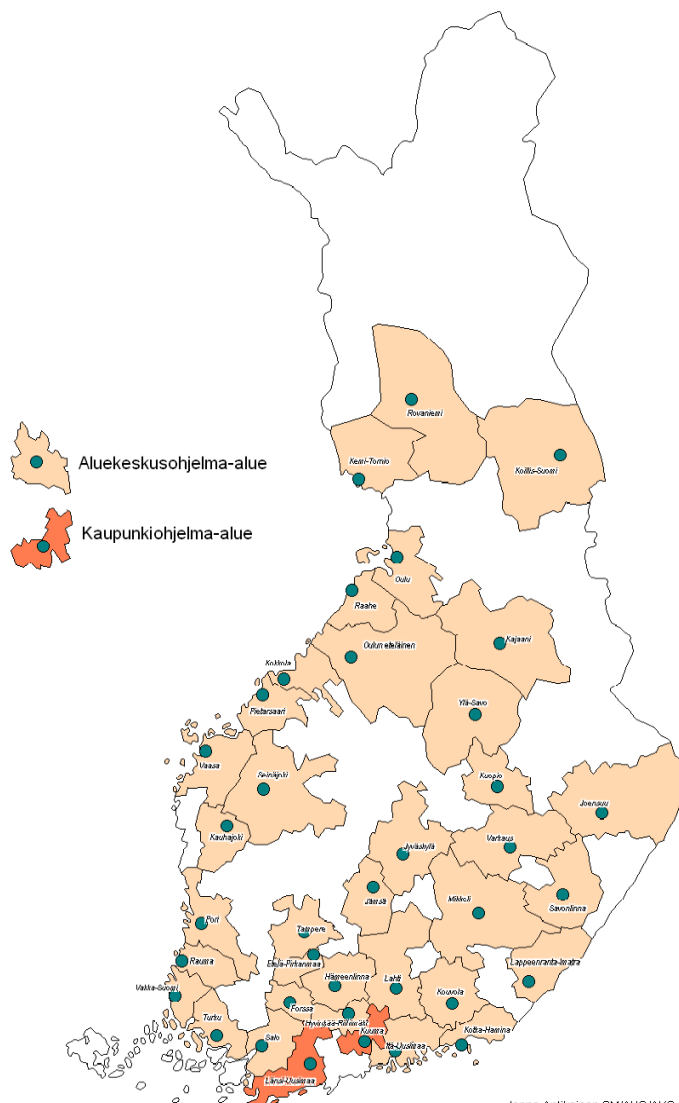
Euroopan unionissa kilpailukyvyyn kehittämistä ohjaa Lissabonin strategia. Maiden välisessä kilpailukykyvertailussa Suomi sijoittui ensimmäiseksi. Tarkastelua ei ole kuitenkaan aiemmin ulotettu kansallisen kilpailukyvyyn perustekijään – alueelliseen kilpailukykyyn. Osana aluekeskusohjelman arviointia laadittiin analyysi kaupunkiseutujen Lissabonin strategian lähtökohdista tilastojen ja kyselyaineistoon perustuen.

Pääsääntöisesti suuret aluekeskukset menestyvät tilasto- ja kyselyaineistoon perustuvassa kilpailukykyvertailussa hyvin ja pienet jäävät joukon hännille. Muutaman pienemmän aluekeskuksen nousu suurten aluekeskusten rinnalle osoittaa kuitenkin, että alueen kilpailukyky ei ole riippuvainen yksistään alueen väkiluvusta.

Pienemmissä aluekeskuksissa kilpailutekijät ovat erilaiset kuin suurissa keskuksissa ja usko alueen kehittämiseen on vahvaa. Erikoistuminen, omien vahvuuksien löytäminen ja yhteistyö muiden alueiden kanssa ovat kehittymisen avaintekijöitä. Kilpailukykyä parantaa hyvä sijainti lähellä suuria keskuksia.

Aluekeskusohjelman arvioinnista ovat vastanneet Jyväskylän yliopiston

Aluekeskukset 2007

Janne Antikainen SMAHO/AKO 231106

taloustieteen tiedekunnan asiantuntijapalvelut ja Kaupunkitutkimus TA Oy.

Toiminta vuonna 2007 – palautetta alueille

Aluekeskusohjelma-alueet ovat saaneet palautetta aluekeskusohjelman arvioitsijan lisäksi myös uuden kauden hakeuksia arvioineelta asiantuntijaryhmältä. Ryhmä antoi yleisen arvion lisäksi palautteen kullekin ohjelma-alueelle. Sen perusteella osa alueista joutuu täsmentämään ohjelman välitavoitteet, eräät alueet myös toimenpideko-

konaisuudet ja jopa painopisteet. Muutamilla alueilla ohjelman toimeenpano edellyttää myös painopisteiden ja toimenpiteiden uudelleen määrittelyä kansallisten painopisteiden mukaisesti.

Tarja Pyöriä

Lisätietoja:

Asiantuntijaryhmän raportti löytyy osoitteesta

www.intermin.fi/aluekeskusohjelma

Arviointiraportti on osoitteesta

www.intermin.fi/julkaisu/482006

Saaristo-ohjelmassa keinoja vesistöisyyden hyödyntämiseen

Saaristo-ohjelman valmistelu vuosiksi 2007–2010 on loppusuoralla. Ohjelmassa esitetään toimia elinkeinojen, asumisen, palvelujen, liikenteen ja teleyhteyksien sekä ympäristön- ja maisemansuojelun ja kulttuurin kehittämiseksi. Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä puolsi ohjelmaa marraskuun lopulla.

Saaristo-ohjelma tähtää vuosina 2007–2010 erityisesti vapaa-ajan asumisen entistä parempaan hyödyntämiseen suunnitelmallisella kehittämistyöllä sekä saaristo- ja vesistömatkailun kehittämiseen eurooppalaisia kiinnostaviksi kohteiksi tuotekehityksellä ja markkinointiyhteistyöllä. Lisäksi pyritään

turvaamaan saaristoliikenne toimivalta kilpailutuspolitiikalla. Kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueita kehitetään vetovoimatekijöiksi. Ohjelma esittää myös, että meriklusterille luodaan kilpailijamaihin verrattavat toimintaedellytykset. Lisäksi tulisi selvittää uusia vesitiereittejä Vuoksen ja Kymijoen vesistöalueilla.

Ohjelmaa toteutetaan valtion ja kuntien talousarviovarojen sekä EU:n ja muiden ohjelmien varojen puitteissa. Ohjelman tarkoitus on hyödyntää saaristoa, merta, järviä, jokia ja rantavyöhykettä aluekehitystekijöinä.

Saaristoisuus, vesistöisyys ja saaristopolitiikka koskettavat periaatteessa

kaikkia kuntia maassamme. Suomi on suhteellisesti maailman suurin sisävesistömaa, Euroopan suurimpia saaristomaita ja ulkomaankaupassa meriliikenteestä riippuvaisimpia maita Euroopassa. Merenkulkuklusteri työllistää merkittävästi saaristo- ja rannikkoalueilla. Saaristolain perusteella nimettyjä saaristokuntia ja saaristo-osakuntia, jotka edustavat suurimpia saaristoalueita, on 58.

Jorma Leppänen

Maaseutupoliittisen erityisohjelman keskiössä maaseudun elinvoimaisuus

Erityisohjelma on maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman poliittinen osa – toinen osa on maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän YTR:n toimintaohjelma. Erityisohjelma sisältää valtionhallinnon linjaukset ja päätökset maaseudun kehittämistä tuleville neljälle vuodelle. Se keskittyy laajan maaseutupolitiikan kysymyk-

Maaseutupoliittista erityisohjelmaa vuosille 2007–2010 on valmisteltu kuluvan vuoden aikana samassa tahdissa muiden aluekehityslain mukaisten erityisohjelmien kanssa. Ohjelmaa käsitellään maaseutupoliittisessa ministeriryhmässä sekä hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmässä ja se viedään joulukuussa 2006 valtioneuvoston päätettäväksi.

siin, eli niihin eri hallinnonaloilla tehtäviin valtakunnantason toimiin, joilla on vaikutusta maaseudun elinvoimaisuuteen ja maaseudulla asuvien ihmisten hyvinvointiin.

Uutena elementtinä seudullinen osio

Maaseutupoliittisen erityisohjelman 2007–2010 neljä toimintalinjaa ovat samat kuin edellisessä erityisohjelmassa: elinkeinon ja työn uudistaminen, osaamisen tason nostaminen, peruspalvelujen ja asumismahdollisuuksien parantaminen sekä maaseudun toimintarakenteiden vahvistaminen.

Uutena elementtinä ohjelmaan on valmisteltu aluekeskushjelman kaltaista kehitysvälinettä niille alueille, jotka eivät kuulu aluekeskushjelman tai Uudenmaan kaupunkiohjelmien piiriin. Tämä seudullinen osio vahvistaisi seudullista strategista suunnittelua maaseutumaisilla seuduilla, erityisesti elinkeinopolitiikassa ja osaamisen rakenteiden vahvistamisessa.

Aluetilaisuuksissa keskusteltiin asumisen edellytyksistä

Aluetason maaseutupoliittiset painopisteet on pyritty ottamaan entistä paremmin huomioon ohjelman valmistelussa. Ohjelmaluonnosta käsiteltiin neljässä eri puolilla Suomea järjestetyssä keskustelutilaisuudessa loka–marraskuun aikana.

Aluetilaisuuksissa maaseutumaisien seutujen ohjelmallisen kehittämisen vahvistamista pidettiin tärkeänä, vaikka ohjelmien lisääntymiseen suhtauduttiinkin alkuun varauksella. Sisäasiainministeriön käden ojennusta maaseudun kehittämisen vahvistamiseksi pidettiin tärkeänä askeleena – huolimatta siitä, että vuodelle 2007 varattu miljoona euroa tuntuukin

Tarkkaavaista yleisöä Etelä-Suomen aluetilaisuudessa Helsingissä 2.11.2006.

24:lle maaseutumaiselle seudulle jaetuna pieneltä summalta. Myönteisimmin seudulliseen osioon suhtauduttiin Rovaniemellä järjestetyssä Pohjois-Suomen aluetilaisuudessa.

Erityisohjelmaa on sekä kiiteltu että kritisoitu siitä, että se sisältää varsin konkreettisia toimenpiteitä. Tässä maaseutupoliittinen ohjelma eroaakin aluekeskushjelmasta ja osaamiskeskushjelmasta. Aluetilaisuuksissa pidettiin hyvänä ohjelmaluonnoksen konkreettisuutta ja sitä, että keskeisimmäksi tavoitteeksi on otettu maaseudulla asuvien ihmisten hyvinvointi ja asumisen edellytykset. Tärkeimpinä päätösehdotuksina nostettiin esille infrastruktuuriin ja peruspalveluihin liittyvät toimenpiteet. Valitettavasti ohjelman valmistelun edetessä usein juuri nämä maaseudun asukkaiden tärkeimpinä pitämät asiat osoittautuvat myös hankalimmiksi toteuttaa.

Laaja valmisteluprosessi

Erityisohjelman valmisteluprosessi on ollut laaja ja avoin. Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi YTR:n varapuheenjohtaja Kaisa-Leena Lintilä sisäasiainministeriöstä ja sen sihteeristöä

johti YTR:n pääsihteeri Eero Uusitalo maa- ja metsätalousministeriöstä. Jäseniä valmisteluryhmässä oli eri ministeriöistä, aluehallinnosta ja järjestöistä. YTR:n teemaryhmiltä saatiin toimenpide-ehdotuksia ja Maaseudun uusi aika -yhdistys oli myös aktiivisesti mukana valmisteluprosessissa. Ohjelmaluonnos on ollut nähtävillä ja kommentoitavissa loka–marraskuun aikana YTR:n internet-sivuilla. Eri tahojen aktiivinen ja rakentava osallistuminen ohjelman valmisteluun jo varhaisessa vaiheessa on edellytys hyvän ohjelman synnylle.

Laura Jänis

Maa- ja metsätalousministeriö

Lisätietoja:

www.maaseutupoliitikka.fi

OECD arvioi Suomen maaseutupolitiikkaa

Suomen maaseutupolitiikan maatumkinnalle 2007–2008 on asetettu kolme päätavoitetta. Ensinnäkin tavoitteena on pohtia maaseutupolitiikan onnistumisia ja epäonnistumisia sekä antaa suosituksia maaseutualueisiin vaikuttaville politiikan aloille. Toiseksi pyritään selkeyttämään nykyistä maaseutupolitiikan hallintotapaa ja osoittamaan muutosvaihtoehtoja hallintotavan kehittämiseksi muiden OECD-maiden kanssa tehtävän vertailun pohjalta. Kolmantena tavoitteena on arvioida elinkeinopolitiikkaa ja sen vaikutuksia erityisesti ydin- ja harvaan asutulla maaseudulla sekä antaa elinkeinopolitiikkaa koskevia kehittämissuosituksia maaseutunäkökulmasta. Maatumkinnan tavoitteista ja prosesseista keskusteltiin OECD:n edustajien Nicola Crostan ja Jose Antonio Ardavin kanssa syyskuussa.

Maatumkinta antaa objektiivisen arvion maaseutupolitiikan nykytilanteesta ja kehitymisestä sekä suosituksia maaseutupolitiikan edelleen kehittämiseksi. Lisäksi Suomen maaseutupolitiikan vertailu muiden OECD-maiden kanssa tuottaa tärkeää informaatiota maaseutupolitiikkamme kansainvälisestä asemasta ja tilasta. Samalla myös markkinoidaan Suomen maaseu-

OECD laatii maatumkinnan Suomen maaseutupolitiikasta. Samanaikaisesti tehdään maatumkinnat myös Espanjan, Alankomaiden ja Skotlannin maaseutupolitiikasta. Ensimmäinen Suomen maaseutupolitiikan maatumkinta vuodelta 1994 oli samalla ensimmäinen OECD:n jäsenvaltionsa maaseutupolitiikasta tekemä tutkinta.

tupolitiikan hyviä käytäntöjä maailmalle.

Monivaiheinen prosessi

Maatumkintaa ohjaa Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR) perustama kansallinen ohjausryhmä, joka koostuu eri organisaatioiden ja alueiden edustajista. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii aluekehitysjohtaja Kaisa-Leena Lintilä sisäasiainministeriöstä. Ryhmän ensimmäisenä tehtävänä on valmistella vuoden 2006 loppuun mennessä maatumkinnan taustaraportti, joka toimii OECD:n työn pohjana. OECD analysoi taustaraportin vuoden 2007 alkupuolella ja valitsee sen perusteella maatumkintaan osallistuvat kansainväliset asiantuntijat. Asiantuntijat ja järjestön edustajat tulevat Suomeen kenttäkierrokselle keväällä 2007. Kenttäkierroksen aikana kerätään lisää tie-

toa sekä luodaan kuva maaseutupolitiikasta ja sen toimivuudesta käytännön tasolla.

Kenttäkierroksen jälkeen OECD valmistelee ensimmäisen luonnoksen raportista ja toimittaa sen ohjausryhmän kommentoitavaksi. Raportti viimeistellään syksyllä 2007 ja se on määräävä hyväksyä OECD:n aluekehityskomitean kokouksessa joulukuussa 2007. OECD englanninkielinen maatumkintaraportti esitellään yleisölle keväällä 2008. Raportista tehdään myös suomenkielinen tiivistelmä. Maatumkinnan tuloksia hyödynnetään maaseutupolitiikan edelleen kehittämisessä.

Hanna-Mari Kuhmonen
Maa- ja metsätalousministeriö

Alueiden kehittämislain muutosta 'harjoitellaan'

Vuoden 2007 alussa astuu voimaan alueiden kehittämislain muutos (954/2005). Keskeisimmän sisällöllisen muutoksen mukaan ministeriöiden tulee koota keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat alueelliset määrärahaehdotukset (lain 10 a §). Maakuntien toteuttamissuunnitelman valtion rahoitusta koskeva osuus on maakunnan valtionrahoitusesitys näistä määrärahoista ja muista alueiden kehittämiseen vaikuttavista määrärahoista. Ministeriöiden tulee neuvotella maakuntien kanssa määrärahojen kohdentamisesta ja valmistelusta. Valtioneuvoston yleisistunto päättää määrärahojen alueellisesta jakamisesta.

Lisäksi laki muuttuu niin, että maakunnan liitto hyväksyy toteuttamissuunnitelmat (lain 7 §). Ne valmistellaan kuitenkin edelleen laajassa yhteistyössä ja käsitellään maakunnan yhteistyöryhmässä.

Toteuttamissuunnitelmien valmistelu haastavaa

Alueiden kehittämislain mukaiset maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmat laadittiin tänä vuonna neljännen kerran. Edellisiin vuosiin nähden valmistelun teki haastavaksi se, että samanaikaisesti on ollut käynnissä maakuntaohjelmien, kansallisten erityisohjelmien sekä EU:n rakennepolitiikkaa toteuttavien tavoiteohjelmien laatiminen. Monet ohjelmien avoimet kysymykset ovat vaikuttaneet myös toteuttamissuunnitelmiin, mm. ratkaisut osaamiskeskus- sekä aluekeskusohjel-

miin kuuluvista alueista. EU:n tavoiteohjelmien valmistelu on vielä kesken ja siksi EU-rahoituksen alueellinen jakautuminen sekä kansallisen rahoituksen taso ovat olleet toteuttamissuunnitelmia laadittaessa vielä neuvottelujen alaisia asioita. Sen vuoksi EU-rahoituksen hallinnonaloittaisesta jakaumasta voidaan päättää vasta vuoden 2007 alussa. Siten nyt valmistuneita toteuttamissuunnitelmia on valmisteltu monelta osin epävarmuuden tilassa ja ne ovat esimerkiksi EU-rahoituksen osalta jossain määrin puutteellisia.

Lain muutosta sovelletaan kuitenkin jo tänä syksynä valmistuneisiin suunnitelmiin, jotta vuoden 2007 alussa tapahtuva alueiden kehittämiseen vaikuttavien määrärahojen jako voi tapahtua lain tarkoittamalla tavalla. Toteuttamissuunnitelmat on käsitelty maakunnan yhteistyöryhmissä ja hyväksytyt maakunnan liittojen päättävissä elimissä. Ministeriöiden tulee määrärahojen alueellisessa kohdentamisessa sekä omissa talousarviovalmistelussa ottaa huomioon maakuntien esitykset.

Ensimmäiset neuvottelut joulukuussa

Maakuntien ja ministeriöiden väliset ensimmäiset maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmia koskevat neuvottelut järjestetään 12.–13. joulukuuta. Tapaaminen aloitetaan kaikille yhteisellä puolen päivän seminaarilla, jossa käydään läpi yleisesti valtionalouden tilaa ja talousarvion laatimisen perusteita, maakuntien odotuksia tulevil-

le neuvotteluille sekä ministeriöiden yleiskannanottoja maakuntien esityksiin.

Seminaarin jälkeen käytetään puolituntia päivää maakuntien ja ministeriöiden välisiin keskusteluihin. Tarkoitus oli alun perin, että myös maakuntien ja ministeriöiden neuvotteluja olisi voitu käydä kahdenvälisinä. Tarve osoittautui kuitenkin niin suureksi, ettei haluttua määrää tapaamisia ollut käytettävissä olevan ajan puitteissa mahdollista järjestää. Kun myös maakuntien neuvoteltaviksi kysymyksiksi nostamat asiat olivat hallinnonaloittain hyvin samansisältöisiä, oli perusteltua yhdistää ministeriökohtaiset tapaamiset tapahtuvaksi suuralueittain. Näin maakunnille tarjoutuu kuitenkin mahdollisuus vuoropuheluun kaikkien haluamiensa ministeriöiden kanssa. Joitain asia- tai teemakohtaisia joko kahdenvälisiä tai muutaman alueen yhteistilaisuuksia on myös järjestetty. Tarkoitus on tulevan tammikuun aikana kerätä palautetta ja kehittämissuunnitelmia maakunnilta ja ministeriöiltä siitä, kuinka lain edellyttämät neuvottelut jatkossa parhaiten järjestettäisiin.

Tarja Reivonen

Maakuntaohjelmien
toteuttamissuunnitelmat:
[www.intermin.fi/suomi/
toteuttamissuunnitelmat](http://www.intermin.fi/suomi/toteuttamissuunnitelmat)

EU-lakien soveltamista pohdittiin virkamieskokouksessa

Sisäasiainministeriön järjestämään kokoukseen osallistui jäsen- ja kandidaattimaiden lisäksi komissio, alueiden komitea ja Euroopan neuvosto. Myös jäsenmaiden alue- ja paikallishallinto oli edustettuna delegaatioissa.

Suomen kantaa EU:n hankintalainsäädännöstä tuettiin

Yhtenä kokouksen teemoista oli parempi lainsäädäntö, jonka alla käsiteltiin asiantuntijaraportteja EU:n hankintalainsäädännön ja EY-tuomioistimen oikeuskäytännön vaikutuksista kuntien yhteistyölle (Suomen koordinoima verkosto) sekä valtiontuista. Suomen priorisoimaa EU:n hankintalainsäädännön harmaiden alueiden selkeyttämistä ei ole aiemmin pohdittu paikallisen itsehallinnon kannalta EU-laajuisesti. HLM hyväksyi yksimielisesti Suomen ajaman linjan ja pyysi Suomea koordinoimaan jatkotyötä perusteltujen kantojen muokkaamiseksi yhteistyössä jäsenmaiden verkoston kanssa. Parhaassa tapauksessa komissio antanee Saksan puheenjohtajakaudella selventävän kannanoton public-public kumppanuuksista. Vastaava kannanotto on odotettavissa public-private kumppanuuksista.

Valtiontukia koskevien jäsenmaiden käytäntöjen ja ongelmien selvittämistä varten jatketaan myös Hollannin koordinoiman HLM-verkostossa. Myöskään valtiontukia ei ole aiemmin selvitetty EU-laajuisesti paikalliseen itsehallinnon soveltamisongelmien kan-

EU:n jäsenmaiden paikallisesta itsehallinnosta vastaavien ministeriöiden kokous (High Level Meeting on Governance and the EU, HLM) järjestettiin 2.–3. lokakuuta Turussa. HLM käsitteli kuntien ja maakuntien ongelmia EU-lainsäädännön toimeenpanossa, näiden osallistumista lainsäädännön valmisteluun sekä lainsäädännön yksinkertaistamista ja karsimista.

Ministeri Hannes Manninen avasi Turun kokouksen (oik.) puheenjohtajapöydässä myös ylijohtaja Cay Sevón (kesk.) ja neuvotteleva virkamies Arto Luhtala.

nalta. Suomessa hankintalainsäädännön ja valtiontukien raporttivalmisteluun ovat osallistuneet Kuntaliitto ja kauppa- ja teollisuusministeriö.

Kolmikantasopimuksille ei kannatusta

HLM:n agendalla oli myös Euroopan maakuntien ja kuntien rooli Lissabonin strategian toteutuksessa. Euroopan julkisen hallinnon tutkimuslaitos EIPA:n raportissa korostetaan paikallis-

tason roolia strategioiden keskushallintopainotteisuuden sijasta. Suomi esitteli tässä yhteydessä myös innovaatiopolitiikkaansa ja kaupunkipolitiikan tuloksia. Kokous käsitteli myös ennakkoivasti piakkoin voimaan tulevaa palveludirektiiviä ja sen odotettavissa olevia vaikutuksia paikallisille viranomaisille valvonta- ja lupakysymysten kannalta. Raportin asiasta valmistelleen Ruotsin koordinoiman verkoston odotetaan jatkavan toistaiseksi eri maissa

KuntaIT-yksikön toiminta käynnistyi

KuntaIT-yhteistoimintaa varten perustettu KuntaIT-yksikkö aloitti toimintansa sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosastolla lokakuussa 2006. Kuuden hengen yksikköä vetää IT-johdaja Antti Holmroos.

KuntaIT-toiminta on käynnistetty hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman toimenpiteenä kuntien tietohallintoyhteistyön vahvistamiseksi ja tiivistämiseksi. Tarkoituksena on parantaa palvelutoiminnan ja IT:n yhteensovittamista sekä vahvistaa IT-toiminnan kokonaishallintaa. KuntaIT tukee osaltaan kunta- ja palvelurakenteen ja julkisten palvelujen uudistamista.

KuntaIT:n tarkoituksena on tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntämällä

saada aikaan kansallisesti yhteentoimivia, asiakaslähtöisiä ja tuloksellisuutta lisääviä palveluja ja palvelukokonaisuuksia koko kuntasektorin käyttöön. Toiminnan lähtökohtana on kuntasektorin ja valtionhallinnon tiivis yhteistyö ja verkostomainen toimintatapa, jossa hyödynnetään jo olemassa olevia resursseja, hyviä käytäntöjä ja innovaatioita eri hallinnonaloilta, kunta- ja yksityssektorilta. KuntaIT:lle on määritelty viisi tehtäväaluetta; kansallinen strateginen ohjaus, yhteiset arkkitehtuurit, standardit ja suositukset, kansallisiin ratkaisuihin tähtäävien kehittämissuunnitelmien koordinointi ja rahoitus, kuntien IT-hankintayhteistyön vauhdittaminen sekä sähköisten palvelujen kehittämisen ja käyttöönoton keskite-

tytuen järjestäminen.

Toiminnan ohjauksesta vastaa kuntien ja valtion edustajista koostuva neuvottelukunta, JUHTA. Työssä edetään vaiheittain niin, että alkuvaiheessa vauhditetaan kuntien IT-toiminnan yhteistyötä ja luodaan edellytyksiä Julkit-toiminnan käynnistämiseksi.

Lisätietoja:

www.kuntait.fi

Kunta IT

kesken olevaa vaikutusarviointia.

Turun kokous käsitteli jälleen keran ns. kohdennettuja kolmikantasopimuksia (target-based tripartite arrangements), tällä kertaa Suomen suorittaman jäsenmaakyselyn perusteella. Kyselyn suorittamisesta oli aiemmin päätetty ns. laajennetun troikan ja komission yhteiskokouksessa. Komission pääsihteri Catherine Day suostui aiemmin keväällä pitämään komission kannan avoimena tämän instrumentin hylkäämisen tai jatkamisen suhteen, kunnes kysely on analysoitu. Taustalla on varsin kivuliaasti edennyt ja vähiin tuloksiin johtanut kokeiluvaihe. Kysely osoitti, että vain jäsenmaiden vähem-

mistö, ei komission vaatima selvä enemmistö, kannatti kolmikantasopimusten jatkamista. Suomen oma kanta instrumentin jatkamiseen oli kielteinen kanta muodostettiin maakunnan liittojen, Kuntaliiton ja keskeisten ministeriöiden tapaamisissa. Alueiden komitea on kuitenkin osoittanut edelleen huomattavaa aktiivisuutta ainakin vastaavatyypisen instrumentin kehittämiseen, joka antaisi alueille mahdollisuuden kolmikantasopimusten solmimiseen.

Suomelle keskeisenä aiheena käsiteltiin myös kuntien ja alueiden rajat ylittävää yhteistoimintaa ja sen EU-tasoisista sääntelyä. Tärkeä uudistus on naapuruuspolitiikan uusi instrument-

ti ENPI, joka antaa realistisia uusia mahdollisuuksia Venäjä-yhteistyöhön. Itävallan puheenjohtajakaudella sovitettiin myös eurooppalaisen alueellisen yhteistyön toimielintä (ETGC) koskevan EU-asetuksen sisällöstä. Tällaisten toimielinten perustaminen alueiden yhteistyössä on mahdollista, mutta ei pakollista. Se edellyttää myös kansallisia lainsäädäntötoimia.

Seuraavan HLM-kokouksen järjestää puheenjohtajakaudellaan Portugalin Algarvessa loppuvuodesta 2007.

Arto Luhtala

PARAS-hanke toimeenpanovaiheessa

Eduskunnassa hallintovaliokunta antaa valiokuntien palautteen pohjalta puitelakia koskevan mietintönsä joulukuun alkupuolella. Tarkoituksena on, että puitelaki voitaisiin hyväksyä eduskunnassa vielä tämän vuoden puolella ja että se tulisi voimaan vuoden 2007 alusta.

Palautteessa perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota erityisesti yhteistoiminta-alueiden äänivaltasuhteisiin todeten, että yhdelläkään kunnalla ei tulisi olla yksinään määräämisvalta päätöksenteossa. Sosiaali- ja sivistysvaliokunta pitivät lakia tarpeellisena ja hyvänä. Kummatkin valiokunnat kiinnittivät osin kriittistä huomiota erityisesti pykälään 11, joka määrittelee valtion kuntapolitiikan tulevia linjauksia tavoitteena muun muassa hallinnonaloittaisten valtiosuukien yhdistäminen.

Toimeenpano käynnistyy kunnissa

Kunnissa ollaan kovaa vauhtia käynnistämässä PARAS-hankkeen toimeenpanoa. Tätä vauhditetaan Kuntaliiton johdolla 18 paikkakunnan alueseminaareissa, joiden arvioidaan keräävän noin 4 000 osallistujaa. Myös ministriöt ovat edustettuina seminaareissa, joiden pääpaino on sosiaali- ja terveys-toimessa sekä opetuksessa.

Kunnilta edellytetään selvitystä ja analyysiä nykytilanteesta ja tulevasta kehityksestä sekä toimeenpanosuunnitelmaa siitä, kuinka lain velvoitteet tullaan toteuttamaan (lain 10 §). Väestöpohjavaatimukset koskevat erityisesti

Kunta- ja palvelurakennehankkeessa on meneillään viimeiset valmistelut ennen tosi toimiin ryhtymistä. Lakipaketti on eduskunnassa – kunnissa ollaan siirtymässä toimeenpanovaiheeseen.

perusterveydenhuoltoa ja siihen läheisesti liittyvää sosiaalitoimintaa (20 000 asukasta) sekä ammatillista opetusta (50 000 asukasta).

Ratkaisuina voivat tulla kyseeseen kuntaliitos tai yhteistoiminta-alue, joka voi olla kuntayhtymä tai toteutua ns. isäntäkuntamallin pohjalta. Tällöin jokin kunta ottaa hoitaakseen toisten kuntien tehtäviä ja ne organisoidaan tämän kunnan kautta. Olennaista on, että toimeenpanosuunnitelmassa on selkeästi päätetty siitä toimielimestä, jonka kautta päätökset näiltä osin jatkossa hoidetaan.

Käynnistyneessä prosessissa jokainen kunta luotsaa tulevaisuuttaan aina vuoteen 2025 asti. Konkreettiset toimenpiteet on esitettävä vuosien 2009 ja 2013 osalta.

Kunnat pohtivat lisäksi luonnollisesti uusia tapoja selvitä tulevista haasteista. Tuottavuuden parantaminen palvelurakenteita uudistamalla onkin välttämätöntä. Tältä osin yhteistyön tiivistäminen ja uudet tekniset ja muut innovaatiot ovat avainasemassa.

Kaupunkiseuduilla erityinen selvitysvastuu

Erityinen selvitysvastuu on puitelaissa määritellyillä 17 kaupunkiseudulla. Kaupunkiseutujen tulee keskuskaupungin johdolla käynnistää selvitys sii-

tä, kuinka yhdyskuntarakenteen eheytymistä edistetään parantamalla yhteistyötä maankäytössä, asumisessa, liikeneratkaisuissa sekä palvelujen käytössä kuntarajat ylittäen. Selvityksen piirissä ovat vähintään laissa mainitut ympäristökunnat, mutta siihen voi kuntien yhteisellä päätöksellä kuulua myös muita kuntia.

Sekä kuntien että kaupunkiseutujen suunnitelmien sisältöjä tarkennetaan asetuksella heti puitelain hyväksymisen jälkeen. Asetusta valmistellaan myös ns. taloudellisesti erityisen vaikeassa asemassa olevista kunnista (lain 9 §).

Kuntien tulee toimittaa selvitykset valtioneuvostolle kesäkuun 2007 loppuun mennessä ja kaupunkiseutusuunnitelmat elokuun loppuun mennessä. Tämän jälkeen alkaa suunnitelmien arviointi valtion puolella.

PARAS-hankkeen tavoitteena on vahvempi kuntarakente, nykyistä ehyempi yhdyskuntarakente sekä toimivammat ja tuottavuudeltaan paremmat palvelut. Tähän liittyy myös lain 11 pykälä, jossa on määritelty valtion kuntapolitiikan suuntaviivat. Näihin liittyvien toimenpiteiden valmistelu käynnistyy myös lähiaikoina.

Reijo Vuorento

Yhteispalvelua tehostetaan

Valtion ja valtiokonsernin hallintopalvelut ovat lähitulevaisuudessa suuren muutoksen edessä, jolla on vaikutusta myös palvelujen saatavuuteen alueilla. Alueiden väestömuutokset, hallinnon tuottavuusohjelmat sekä tietotekniikan ja sähköisten palvelujen kehittyminen yhdessä muodostavat haastavan, mutta myös mahdollisuuksia tarjoavan ympäristömuutoksen. Siirtämällä julkisen hallinnon asiakaspalveluja yhteispalveluna tarjottaviksi voidaan samalla kerätä turvata tai jopa parantaa palvelujen saatavuutta ja tehostaa hallinnon toimintaa.

Sisäasiainministeriö käynnisti yhteispalvelua koskevan lainsäädännön uudistamisen kesällä 2005 ja asetti vuoden 2006 alussa yhteispalvelun kehittämiseksi tehostamishankkeen. Tavoitteena on uudistaa yhteispalvelun toimintatapa sekä tehdä uudesta yhteispalvelusta keskeinen jakelumenetelmä ja kanava julkisiin hallintopalveluihin palvelun tuottajasta riippumatta. Yhteispalveluun sisältyvät perinteinen fyysinen asiointi, sähköinen asiointi ja puhelinpalvelut.

Yhteispalvelulainsäädäntö uudistuu

Yhteispalvelulainsäädäntöä koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle lokakuussa 2006 ja sen odotetaan tulevan hyväksytyksi ennen tulevia eduskuntavaaleja. Esitys sisältää suuria muutoksia nykyiseen lainsäädäntöön.

Keskeisin muutos lainsäädännössä on yhteispalvelussa tarjottavien palvelujen sisältö. Voimassaoleva lainsäädäntö antaa mahdollisuuden siihen, että yhteispalvelussa viranomaisten toi-

mivaltaa siirretään sopimuksella toiselle viranomaiselle. Esimerkiksi Kansaneläkelaitos voisi myöntää yhteispalveluna rahankeräyksen poliisin puolesta. Käytännössä tätä mahdollisuutta ei ole käytetty ja uusi lakiehdotus lähtee siitä, että yhteispalvelun ydinasiaina voitaisiin hoitaa asioiden vireillepanoa, asiakirjojen luovuttamista ja niiden sekä maksujen vastaanottamista, sekä näihin liittyvää neuvontaa. Kokonaisuutta nimitetään avustaviksi asiakaspalvelutehtäviksi.

Uuteen yhteispalveluun kuuluu olennaisena osana sähköinen asiointi. Yhteispalvelupisteissä tulisi aina olla saatavilla kaikki julkisen sektorin vuorovaikutteiset verkkopalvelut. Verkkopalveluja on tulevaisuudessa mahdollista käyttää tuetusti niin, että yhteispalvelun henkilökunta avustaa käyttäjää ja voi jopa tunnistautua palveluun asiakkaan puolesta. Näin sähköisiä tunteita vailla oleva henkilökunta voi käyttää vuorovaikutteista verkkopalvelua.

Kaikki hallintopalvelut eivät sovelly tällä tavoin tarjottaviksi. Yhteispalvelupisteessä olisi mahdollista tavata palvelutuottajan omia asiantuntijoita. Tapaamismahdollisuus ajoitetaan tiettyihin päiviin ja sitä hallitaan sähköisellä ajanvarausjärjestelmällä.

Lakiehdotuksen soveltamisala on rajattu valtion ja kunnan viranomaisiin sekä Kansaneläkelaitokseen. Yhteispalvelussa toinen viranomainen hoitaa määritellyt asiakaspalvelutehtävät toisen puolesta omissa tiloissaan, eikä kokonaan uusia fyysisiä pisteitä yleensä synny. Käytännössä yhteispalvelun tuleminen paikkakunnalle tarkoittaa, että yhden viranomaisen tarjoama palveluvalikoima kasvaa toisen viranomai-

sen asiakaspalveluilla. Yhteispalvelusopimuksen osapuolena ei voisi olla soveltamisalan ulkopuolista tahoa. Samaa toimitilaa voidaan ottaa esimerkiksi yrityksiä yksityisoikeudellisin sopimuksin, mutta ne eivät voi ottaa hoitaakseen viranomaisten asiakaspalvelutehtäviä.

Uuden lain myötä kirjallinen yhteispalvelusopimus tulee pakolliseksi. Sopimuksella on myös vähimmäissisältö, johon kuuluvat muun muassa yhteispalveluna hoidettavien asiakaspalvelutehtävien määrittely, kustannusten jakaminen, yhteispalvelua hoitava henkilöstö ja sen koulutus sekä tehtävien hoitamisen valvonta. Yhteispalvelusta tiedottaminen olisi kaikkien sopimusosapuolten velvollisuus.

Hanke tehostaa yhteispalvelun käyttöä

Yhteispalvelun tehostamishankkeen tehtävänä on uuden lainsäädännön puitteissa luoda ja toteuttaa käytännössä toimiva yhteispalvelukonsepti. Hankkeessa ovat mukana sisäasiainministeriön lisäksi poliisi, työhallinto, verohallinto, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, Kansaneläkelaitos, Suomen Kuntaliitto ja henkilöstöjärjestöt.

Hankkeessa on määritelty lakiehdotuksen mukaiseen yhteispalveluun soveltuvat palvelut kunkin toimijan omasta lähtökohdasta. Näitä ovat kaikki Kansaneläkelaitoksen etuudet, lähes kaikki poliisin hallintopalvelut, osa maistraatin palveluista ja lääninhallitusten lupapalveluista, työhallinnon ja verohallinnon sähköiset palvelut ja muita palveluita sekä useat kuntien

hallintopalvelut. Yhteispalvelussa mahdolliseksi koettu palveluvalikoima muodostui varsin laajaksi, jonka lisäksi pisteissä voidaan tarjota muitakin palveluja. Näin passi- ja henkilökorttiasioidenkin hoitaminen voi olla mahdollista yhteispalvelupisteessä ajanvarausta hyväksi käyttäen.

Yhteispalvelun tehostamishanke on myös kartoittanut valtion ns. heikon tuottavuuden yksiköitä, joissa palvelujen kysyntä on vähäistä tarvittuihin voimavaroihin nähden. Tällaisia toimipaikkoja löytyi yli 70 ja niissä oli poliisin ja maistraattien palvelupisteitä ja työvoimatoimistoja. Nykyolosuhteissa yksiköiden ylläpito on raskasta ja niiden korvaaminen yhteispalvelulla voi säästää rahaa ja työvoimaa sekä säilyttää palvelujen saatavuuden.

Hankkeessa käynnistetään yhteispalvelupilotit kymmenellä paikkakunnalla, joissa on heikon tuottavuuden yksiköitä. Piloteissa selvitetään nykyiset palvelut ja niiden kustannukset ja suunnitellaan vaihtoehtoksi palvelujen järjestämistä yhteispalveluna. Selvityk-

sessä huomioidaan palvelujen kysyntä, mahdollisten toimeksisaajien mahdollisuudet toteutukseen ja yhteispalveluun siirtymisen vaikutukset palvelujen saatavuuteen, kustannuksiin, henkilötöön ja toimitiloihin. Selvitykset on tar koitus toteuttaa maaliskuuhun 2007 mennessä.

Ensi vaiheen pilottipaikkakunniksi valikoituivat Heinola, Savitaipale, Inkoo, Parkano, Ähtäri, Virrat, Mäntyharju, Juva, Puolanka ja Utsjoki. Paikkakuntien heikon tuottavuuden yksiköissä on usein vähäinen palvelujen kysyntä ja pisteissä vähän henkilöstöä. Paikkakunnat eroavat koon, väestökehityksen, kieliolojen, palveluvarustuksen ja sijainnin suhteen. Saatujen kokemusten pohjalta jatketaan yhteispalvelun laajentamista ja viimeistellään toimintatapaa ja yhteispalvelukonseptia.

Seuraavana pilotointikohteena on nykyisten yhteispalvelupisteiden palveluvalikoiman laajentaminen ja yhtenäistäminen. Tällä hetkellä yhteispalvelupisteiksi nimitettäviä palvelupaik-

koja on yli kaksisataa ja ne ovat keskenään hyvin erilaisia. Heikoimmillaan yhteispalvelupiste on lomakejakelupiste ja parhaimmillaan täyden palvelun toimisto. Tavoitteena on tietty yhteispalveluiden vähimmäistaso niin, että jokaisella yhteispalvelupaikkakunnalla olisi tarjolla kaikki sopivat palvelut. Tämä merkitsee monella paikkakunnalla palvelujen saatavuuden parane- mista.

Yhteispalvelun avulla voidaan palvelujen saatavuudesta huolehtia jopa nykyistä paremmin ja samaan aikaan toteuttaa tuottavuusohjelmia, jotka muuten rajoittaisivat palvelujen saatavuutta. Hyvin toteutettuna yhteispalvelu helpottaa myös palvelujen etsimistä ja säästää asiakkaan vaivoja, kun yhdeltä luukulta saadaan useiden palveluntuottajien asiakaspalveluita. Tällöin asiakkaan kokonaistilanteen haltuunotto on huomattavasti helpompaa.

Teemu Eriksson

Pitkän linjan aluekehittäjä Matti Sippola eläkkeelle

Aluekehitysneuvos Matti Sippola sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosastolta siirtyi eläkkeelle joulukuun 2006 alussa. Maantieteilijä Sippola aloitti ministeriössä vuonna 1984. Viimeisimmät vuodet ministeriön palveluksessa hän on työs-

tänyt kirjaa aluepolitiikan historiasta.

Sippola toimi ministeriössä mm. haja-asutuspolitiikan parissa, projektipäällikkönä ja maaseutu- ja saaristoasiaintoimiston toimistopäällikkönä. Hän on myös vetänyt YTR:n etätyön ja syrjäisen maaseudun teemaryhmiä ja toiminut saamelaisasioiden yhteensovittajana.

Uransa aikana Sippola on nähnyt aluepolitiikan merkityksen vaihtelut. EU-jäsenyyden myötä aluepolitiikka

muuttui laaja-alaisemmaksi, mutta samaan aikaan maakuntien tyhjeneminen voimistui. – Euroopan maiden välinen kilpailu on nähty tärkeämmäksi ja on panostettu suuriin kaupunkeihin. Toisaalta EU:n vaikutuksesta maakunnallinen ja eri hallinnonalojen välinen yhteistyö on lisääntynyt, Sippola pohdiskelee jäsenyyden vaikutuksia.

Espon-päätösseminaari Espoossa

Koulutus, osaaminen ja innovaatiot sekä laaja yhteistyö alueiden kesken meillä ja koko Euroopassa ovat avainasemassa alueita kehitettäessä, sanoi sisäasiainministeriön kansliapäällikkö Ritva Viljanen avatessaan EU:n aluetutkimukseen liittyvän Espon-seminaarin. Espoossa 14.–15. marraskuuta pidettyyn seminaariin osallistui yli 200 tutkijaa ja virkamiestä eri puolilta Eurooppaa.

Espon-tutkimusohjelmassa (European Spatial Planning Observation Network) on vuosina 2002–2006 toteutettu yli 30 Euroopan aluekehitykseen liittyvää projektia, joissa on ollut mukana noin 600 tutkijaa eurooppalaisista tutkimuslaitoksista. Pääteemoina ovat olleet alueiden verkostot, väestö- ja muuttoliike, talous ja työllisyys sekä ympäristö ja luonnononnettomuudet.

Tuoreimpana projektina seminaarissa esiteltiin kymmenen tutkimuslaitoksen yhteishanketta alueiden tulevaisuudesta (Spatial Scenarios 2030). Tutkijoiden mukaan Euroopan alueet kohtaavat jo lähitulevaisuudessa haasteita, kuten väestön ikääntyminen, työvoiman saatavuus, globalisaatio ja talouden kehitys sekä ilmastonmuutos ja energiakysymykset. Vaihtoehtoisten skenaarioiden avulla pohditaan,

missä määrin on mahdollista saavuttaa tasapainoista aluekehitystä koko Euroopassa vai keskittyvätkö uusi tuotanto, palvelut sekä tutkimus- ja kehittämistoiminta liiaksi metropolialueille. Seminaaria varten suomalaiset osapuolet tuottivat julkaisun Positioning Finland in a European Space, jossa on suomalaisten tutkijoiden artikkeleita Espon-teemoista.

Espon 2013 -tutkimusohjelmaesitys on käytännössä valmis. Tulevalla ohjelmakaudella on tarkoitus tehostaa sisällöllistä ja tieteellistä ohjausta ja seurantaa jäsenmaiden tiedeyhteisöjen edustajista koostuvan kontakti-pisteverkoston kautta. Uutena vaihtoehtona tulevat mahdollisiksi tavoitetyypiset hankkeet, jotka voidaan kohdistaa esimerkiksi Euroopan eri osa-alueille. Tutkimustulosten ja johtopäätösten levittämiseen panostetaan ja yhteistyötä Urbactin ja Interactin kanssa lisätään. Ohjelman EAKR-rahoitus on noin 34 miljoonaa euroa. EAKR:n rahoitusosuus on noin 75 prosenttia. Suomalaisilla tutkimuslaitoksilla on mahdollisuus osallistua ohjelmaan yhteistyössä muiden eurooppalaisten kumppanien kanssa.

Ilkka Mella

Urbact jatkuu entistä vahvempana

Uuden Urbact-ohjelman tavoitteena vuosina 2007–2013 on nykyisten painopisteiden lisäksi entistä selkeämmin Lissabonin strategian edistäminen. Temaattisten kokemusten-vaihtoverkkojen lisäksi suppeampien työryhmien ja tutkimustulosten hyödyntämistä tehostetaan. Myös yhteistyötä Espon- ja Interact-ohjelmien kanssa kehitetään. Kaupunkitietoa keräävä verkosto EUKN on jatkossakin yhteistyöosa-puoli. Uutta ohjelmaa koskevat periaatepäätökset on tehty Suomen puheenjohtajakaudella.

Kaupunkien kokemustenvaihto on tällä kaudella osoit-tautunut hyödylliseksi ja toiminnan laajentamiselle on hyvät perusteet. Kun nykyisen kauden rahoitus oli 28,4 miljoonaa euroa, niin se on vuosina 2007–2013 68,2 miljoonaa. EAKR:n osuus nousee vielä enemmän, kuluvan kauden 18 miljoonasta eurosta 53 miljoonaan. EU-tukiaste on korkea, 78,1 prosenttia.

Lisääntyvä rahoitus mahdollistaa nykyisten 20 temaattisen kaupunkiverkoston määrän kaksinkertaistamisen. Jatkossa on suunnitteilla kaksi kolmen vuoden kautta, joissa kummassakin olisi 20 kaupunkiverkkoa. Mukaan valittavien kaupunkien kriteerit ovat herättäneet seurantakomite-

assa runsaasti keskustelua. Liian suuret kaupunkiverkot eivät ole osoittautuneet toimiviksi. Jatkossa yhdessä kaupunkiverkossa voisi olla korkeintaan kymmenen kaupunkia. Lisäksi rajoitetaan sitä, kuinka moneen verkkoon sama kaupunki voi osallistua. Tulevaisuudessa myös alueiden edustajien ja yliopistojen on mahdollista osallistua temaattisiin kaupunkiverkkoihin. Jatkossa useammat suomalaiset kaupungit voivat päästä mukaan eurooppalaiseen kokemustenvaihtoon. Myös ohjelmaan osallistuvista maista on päästävää ratkaisuun. EU27-maiden lisäksi Norja ja Sveitsi voivat osallistua omalla kustannuksellaan. Selvittelyä vielä vaatii Kroatian ja Turkin sekä naapuruusmaiden osallistuminen.

Ohjelma-asiakirja on tarkoitus hyväksyä seuraavassa seurantakomitean kokouksessa 15.3. Berliinissä. Tavoitteena on käynnistää ohjelma vielä syksyn 2007 kuluessa.

Mika Honkanen

Espon-ohjelma: www.espon.eu

Positioning Finland in a European Space –julkaisu:
www.ymparisto.fi

Urbact-ohjelma: www.urbact.eu

Tutkimuksia ja selvityksiä

Maakuntien suhdannekehitys 2002–2006: Pohjois-Karjala työllisyystavoitteen kärkipaikalla

Vuosittaisessa Maakuntien suhdannekehitys -raportissa (SM:n julkaisu 42/2006) todetaan, että maakuntien väliset erot työpaikkojen, liikevaihdon ja muuttoliikkeen muutoksen suhteen ovat jossain määrin kaventuneet 2000-luvulla. Talouskasvun kiihtyessä vuosina 2005–2006 suuret aluekeskukset ovat kuitenkin jälleen ottamassa kehityksen kärkipaikan.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisten määrä on kasvanut vuosina 2003–2006 noin 60 000 henkilöllä. Jos kasvu jatkuu samaa tahtia vielä tänä vuonna, hallituksen asettama 100 000 työpaikan tavoite voidaan saavuttaa. Maakuntia vertailtaessa työllisten määrä on lisääntynyt suhteellisesti eniten Pohjois-Karjalassa, Pirkanmaalla, Varsinais-Suomessa ja Kanta-Hämeessä. Määrällisesti eniten tavoitepottia on kasvattanut Uusimaa yli 16 000 työpaikalla.

Toisena piirteenä viimeaikaisessa kehityksessä on, että Uusimaa on jälleen päässyt hyvään vauhtiin yritystoiminnan liikevaihdon ja muuttoliikkeen suhteen. Muuttoliikkeen nettovoitto saattaa maakunnassa nousta vuonna 2006 yli 7 000 hengen, kun se vuonna 2005 oli noin 5 000. Yli puolet tästä muuttovoitosta on kasvavan maahanmuuton ansiota.

Maassamuuton potentiaali vähenee – kasvaako maahanmuutto?

Työministeriön ja sisäasiainministeriön rahoittamassa Muuttoliike ja työmarkkinat -selvityksessä (TM:n julkaisu 321/2006) Tilastokeskuksen kehittämispäällikkö Pekka Myrskylä analysoi viimeaikaista muuttoliikettä. Raportissa selvitetään muuttoliikkeen rakennetta iän, koulutuksen sekä ammatin osalta ja sen vaikutuksia työmarkkinoille. Lisäksi luodaan katsaus pendelöintiin erityyppisillä alueilla.

Maahanmuuton nettomäärä kasvoi vuonna 2005 ja oli yhteensä noin 8 500 henkeä. Vuonna 2006 sen ennakoidaan olevan lähes 10 000 henkeä. Uudenmaan osuus nettomaahanmuutosta on noin 40 prosenttia. Todellisuudessa maakunta saa maahanmuuttajista vielä suuremman osan, sillä parin seuraavan vuoden aikana heitä muuttaa muilta alueilta pääkaupunkiseudulle suhteellisen paljon. Eniten muutovoittoa on viime vuosina tullut Virosta ja Venäjältä. Myös muista EU-maista sekä Aasiasta ja Afrikasta saadaan muutovoittoa. Paluumuuttavien Suomen kansalaisten osuus maahanmuutosta on peräti 40 prosenttia. Näin ollen suo-

malaisten osalta siirtolaisuustase onkin ollut jatkuvasti negatiivinen.

2000-luvulla tulleista virolaisista lähes 60 prosenttia työllistyy jo saapumisvuotenaan eli he saavuttavat miltei heti maan keskimääräisen työllisyysasteen. Myös muista EU-maista tulevilla on Suomessa hyvät työmarkkinat; noin puolet 15–64-vuotiaista on töissä. Vaikka maahanmuuttajien työllisyys on viime vuosina noussut, heidän määrällinen vaikutuksensa alueiden työmarkkinoilla on edelleen ollut vähäistä, pääkaupunkiseutua lukuun ottamatta. Suomi ei ole saanut osaansa Euroopan suurista muuttovirroista, jotka ovat kulkeneet Puolasta ja muista Itä-Euroopan maista lähinnä Ison-Britanniaan ja Irlantiin.

Suomen sisäinen muuttoliike on keskittynyt entistä voimakkaammin 18–25-vuotiaisiin. Väestöennusteiden mukaan heidän määränsä supistuu tulevaisuudessa, jolloin potentiaalisten muuttajien määrä vähenee. Ikääntyminen heikentää alueellisten työmarkkinoiden joustavuutta kasvavan poistuman ja supistuvan maassamuuton myötä.

Alueellinen elinkeinopolitiikka – hajanaisuudesta koordinaatioon?

Kauppa- ja teollisuusministeriön ja sisäasiainministeriön tilauksesta tutkija Jari Jääskeläinen on tehnyt selvityksen Alueellinen elinkeinopolitiikka – hajanaisuudesta koordinaatioon? (KTM:n julkaisu 26/2006). Tutkimuksen tulokset perustuvat 42:n alueellisen elinkeinopolitiikan toimijan haastatteluihin kuudella eri alueella. Lisäksi Jääskeläinen selvittää laajasti alueellisen elinkeinopolitiikan ja innovaatio toiminnan sisältöä ja sen toteutusta Suomessa. Selvityksen mukaan alueellista elinkeinopolitiikkaa haittaa kansallisen politiikan pirstaleisuus. Rahoitus on hajautettu usean ministeriön ja alueilla vastaavasti eri sektoriviranomaisten alalle. Asiakkaat kokevat ohjauksen usein monimutkaiseksi ja asioinnin monen hallintoputken kanssa on vaikeaksi.

Selvityksen mukaan keskushallinnossa elinkeinopolitiikan koordinaation puutetta voidaan ehkäistä kokoamalla toiminnot yhden ministeriön alle – elinkeinoministeriöön. Se voisi toimia luonnollisena perustana myös aluetason toiminnalle. Samalla julkista yritysrahoitusta tulisi yksinkertaistaa joustavoittamalla nykyisten välineiden käyttömahdollisuuksia.

Iikka Mella

Innovationer och konkurrenskraft diskuterades under ministermötet

Ministrar med ansvar för regionalpolitik samlades i Bryssel den 21 november 2006 för att diskutera hur de sammanhållningspolitiska programmen kan nyttiggöras för att främja innovationer och konkurrenskraft. Det informella ministermötet var huvudevenemanget inom region- och strukturpolitik under Finlands ordförandeskapsperiod. Enligt kommissionens analys är konkurrenskraft och i synnerhet innovationspolitik starkare i förgrunden än tidigare i sammanhållningspolitikens nationella strategier. – Dessa strategiska mål måste nu kunna omsättas i praktiska åtgärder i regionerna, framhävde minister Hannes Manninen under mötet.

Antti Valle

Strukturfondsstrategin och åtgärdsprogrammen håller på att färdigställas

Den nationella strukturfondsstrategin håller på att färdigställas efter nästan två års arbete. Strategin anger riktlinjerna för hur EU:s strukturfondstöd till Finland inriktas under perioden 2007–2013 samt centrala prioriteringar under den kommande programperioden. Strategin går ut på att stärka den nationella och regionala konkurrenskraften, sysselsättningen och välbefindandet. Insatserna riktas särskilt mot östra och norra Finland, glesbygdsområden samt områden i södra och västra Finland där utvecklingen ger upphov till speciella utmaningar.

Strukturfondmedlen och de nationella andelarna koncentrerar sig på fyra tyngdpunktsområden: främjande av företagsverksamhet, främjande av innovationsverksamhet och nätverksbildning och förstärkande av kompetensstrukturer, kompetens, arbetskraft, sysselsättning och entreprenörskap samt förbättrande av regional tillgänglighet och verksamhetsbetingelser.

Under den kommande perioden genomför Finland fyra ERUF-program enligt målen för regional konkurrenskraft och sysselsättning. Dessutom har Åland ett eget program. I östra och norra Finlands ERUF-åtgärdsprogram är förhållandet mellan ERUF-finansieringen och motsvarande nationell offentlig finansiering 50:50, medan förhållandet är 40:60 i södra och västra Finlands program. Statsrådet skall godkänna strukturfondsstrategin och ERUF- och ESF-åtgärdsprogrammen 14.12.2006.

Marikki Järvinen

Utarbetandet av de regionala samarbetsprogrammen i Europa är inne på slutrakan

Programförslagen för den kommande periodens regionala samarbetsprogram börjar vara klara. Avsikten är

att programförslagen skall överlämnas till kommissionen i januari-mars 2007. Då skulle programgenomförandet kunna inledas under 2007. Under den kommande perioden deltar Finland i nio program: tre program med gränsöverskridande samarbete (Nord, Botnia-Atlantica, Central Baltic), två program med transnationellt samarbete (Östersjön, Norra Periferin), programmet för interregionalt samarbete i Europa (Interreg IVC) samt tre så kallade nätverksprogram (INTERACT II, Urbact II, Espon 2013).

Harry Ekestam

Innovationsförmågens betydelse understöddes vid EU-mötet

Uppfattningen om att innovationer utgör en del av städernas konkurrenskraft understöddes vid ett stadspolitiskt möte på tjänstemannanivå i Villmanstrand i oktober 2006. Tillväxt som baserar sig på stark kompetens hos stadsregionerna handlar inte enbart om en spontan utveckling utan kan påverkas genom att man stärker regionala och innovativa miljöer. Professor Henry Etzkowitz betonade vikten av ett samarbete av Triple Helix -typ mellan forskningssinstitut, företag och statliga utvecklingsorganisationer. Mötet i Villmanstrand var en del av Finlands EU-ordförandesperiod och arrangerades samtidigt som det nationella stadsforumet.

Olli Vuolilainen

Ordförandeskapet för det nordiska samarbetet övergår till Finland

Ordförandeskapet för det nordiska samarbetet övergår från Norge till Finland vid årsskiftet. I det regionalpolitiska samarbetet är Finlands tyngdpunkter ett ökat samarbete med de baltiska länderna, ett effektivt genomförande av den nya gränsområdesstrategin samt forskning och utbyte av erfarenheter när det gäller den regionala konkurrenskraften och innovationsverksamheten. Under det gångna året genomfördes Nordiska ministerrådets strukturreform samt integrerades regionpolitiken med närings- och energipolitiken.

Harry Ekestam

Regioncentraprogrammet 2007–2010: Gamla regioner, nya betoningar

Alla de regioner som utsågs för regioncentraprogrammet år 2001 fortsätter i programmet under åren 2007–2010. Under kommande programperiod koncentrerar man sig på att stärka livskraften och konkurrenskraften samt att höja det sociala kapitalet. Sammanlagt 40 regioner ansökte till

programmet och finansieringen från regioncentra- och stadspolitikens anslag. Regioncentraprogrammets nationella nätverk stöder det effektiva fullföljandet av programmet. År 2007 stöds på basis av de nationella tyngdpunkterna i programmet de nätverk som förstärker regioncentrumens livskraft kompetens- och innovationsstrukturerna.

Tarja Pyöriä

Det nya programmet för kompetenscentra inleds i början av år 2007

Beredningen av programmet för kompetenscentra för åren 2007–2013 är på slutrakan och verksamheten av de nya kompetensklustren och kompetenscentra börjar som planerat i januari 2007. Statsrådet har godkänt 13 nationellt betydelsefulla kompetensklustrar och 21 kompetenscentra till programmet. Ytterligare sju regioner har utsetts som associerade medlemmar för kompetensklustren. Programmets nya utvecklingsunderlag är kompetensklustren som gör det möjligt att effektivare utnyttja kompetensresurser som är utspridda i olika regioner och samtidigt ökar den "kritiska massan" som behövs i forskningen och produktutvecklingen för att skapa kompetenscentra som internationellt sett blir ännu mer attraktiva än tidigare.

Mika Pikkarainen och Hanna-Maria Urjankangas

Skärgårdsprogrammets åtgärder för utnyttjande av vattendragen och havet

Beredningen av skärgårdsprogrammet för perioden 2007–2010 är inne på slutrakan. Programmet presenterar åtgärder för utvecklande av näringar, boende, service, trafik och teleförbindelser, miljö- och landskapsskydd och kultur. Under den nya perioden riktar skärgårdsprogrammet särskilt in sig på att genom ett planmässigt utvecklingsarbete bättre utnyttja de möjligheter som fritidsboendet erbjuder samt på att utveckla skärgårdsturismen till en europeisk attraktionsfaktor.

Jorma Leppänen

I det landsbygdspolitiska specialprogrammet ligger fokus på landsbygdens livskraft

Det landsbygdspolitiska specialprogrammet för perioden 2007–2010 har under det gångna året beretts i samma takt som övriga specialprogram i enlighet med regionutvecklingslagen. Specialprogrammet innehåller statsförvaltningens riktlinjer för och beslut om utveckling av landsbygden under de kommande fyra åren. De fyra riktlinjerna i det programmet behålls oförändrade under den kommande perioden. Ett nytt element är ett utvecklingsinstru-

ment liknande regioncentraprogrammet för de områden som inte omfattas av regioncentraprogrammet eller stadsprogrammen i Nyland. Denna del skulle stärka den strategiska planeringen på regional nivå i landsbygdsbetonade regioner.

Laura Jänis

OECD utvärderar Finlands landsbygds politik

OECD genomför en landsundersökning om Finlands landsbygds politik som blir klar år 2008.

Undersökningen ger en objektiv utvärdering av nuläget och utvecklingen inom landsbygds politiken samt rekommendationer för hur politiken kan vidareutvecklas. Jämförelsen ger dessutom information om den finländska landsbygds politikens internationella ställning och situation.

Hanna-Mari Kuhmonen

EU-lagarnas tillämpning dryftades vid möte på tjänstemannanivå

Ett möte för de ministerier som ansvarar för EU:s medlemsländers självstyrande lokalförvaltning (High Level Meeting on Governance and the EU, HLM) ordnades den 2–3 oktober 2007 i Åbo. HLM behandlade kommunernas och landskapens problem vid verkställandet av EU-lagstiftningen, deras deltagande i beredandet av EU:s lagstiftning samt förenkling och förtydligande av EU-lagstiftningen. Det tema som Finland prioriterade vid mötet var klarläggandet av gränzoner na inom EU:s upphandlingslagstiftning, och Finlands linje godkändes enhälligt av mötet.

Arto Luhtala

PARAS-projektet framskrider

Just nu läggs sista handen vid förberedelserna av kommun- och servicestrukturprojektet före övergången till genomförandet av reformen. Lagpaketet behandlas av riksdagen och kommunerna förbereder sig på att gå över till verkställighetsskedet. I början av december avger riksdagens förvaltningsutskott sitt betänkande på basis av utskottens utlåtanden. Avsikten är att ramlagen skall kunna godkännas av riksdagen redan i år och att den skall träda i kraft från början av 2007. I kommunerna förbereder man sig i rask takt på att inleda verkställandet av PARAS-projektet. I den påbörjade processen styr varje kommun sin framtid ända fram till år 2025. Konkreta åtgärder skall presenteras för åren 2009 och 2013.

Reijo Vuorento

Aluekeskusohjelma 2007–2010 – uuden ohjelmakauden linjat ja omistajat

-seminaari 17. tammikuuta 2007 Helsingissä

Sisäasiainministeriön aluekeskushanke järjestää aluekeskusohjelman uutta ohjelmakautta koskevan seminaarin, jossa pohditaan miten eri ministeriöiden toiminta tukee aluekeskuspoliittikkaa sekä saadaan kuvaa aluekeskusohjelman toiminnasta alueilla ja verkostoissa.

Ohjelmasta ja ilmoittautumisesta tarkemmin www.intermin.fi/aluekeskusohjelma

Lukijakysely tulossa alkuvuodesta

Sisäasiainministeriön sidosryhmälehtien Alue-Integraattori ja Kuntakompassin lukijoiden keskuudessa toteutetaan lukijakysely alkuvuodesta 2007. Toivomme, että myös sinä ehdit vastata kyselyyn ja kertoa meille mielipiteesi lehdistämme.

Alue-Integraattoriin toimitus
toivottaa kaikille lukijoilleen
Rauhaisaa joulun aikaa ja
Onnellista uutta vuotta 2007.

Alue-Integraattori tietoa aluekehityksestä

Julkaisu on maksuton

Julkaisija: Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto

Osoite: PL 26, 00023 Valtioneuvosto, faksi (09) 160 44650, etunimi.sukunimi@intermin.fi

Vastaava toimittaja: Tarja Pyöriä, puh. (09) 160 43472, **Toimittaja:** Caroline Haga, puh. (09) 160 44501

Svensk resumé: Caroline Haga, Lingua Nordica Oy, **Taitto:** Tuula Kostia

Tilaukset ja osoitteen muutokset: alueintegraattori@intermin.fi tai Raili Markoff, puh. (09) 160 44532

Paino: Kirjapaino Kari Ky

Internet: <http://www.intermin.fi/suomi/integraattori>

ISSN 1237-2226